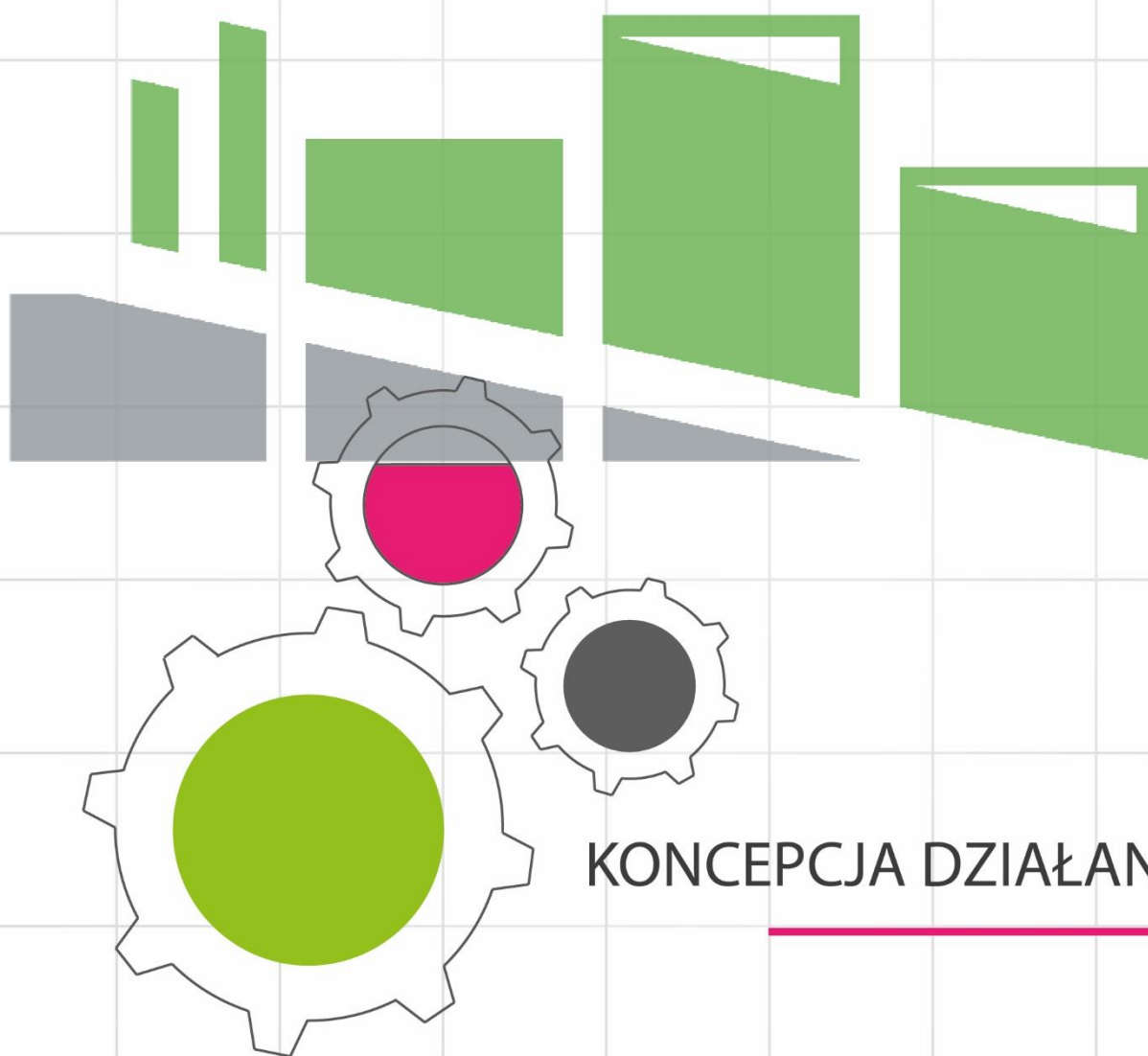

CENTRUM AKTYWNOŚCI SPOŁECZNE WZGÓRZE

KONCEPCJA DZIAŁANIA

Projekt „Starachowice OD nowa” jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014 – 2020

Opracowanie:

Urząd Miejski w Starachowicach
ul. Radomska 45, 27-200 Starachowice
tel. 41 273 82 79
www.rewitalizacja.starachowice.eu
e-mail: rewitalizacja@starachowice.eu

Spis treści

Wprowadzenie	4
1. Metodyka opracowania i uwarunkowania badawcze	6
1.1 Proces powstawania dokumentu	6
1.2 Potrzeby społeczności lokalnej i kontekst działania	7
2. Model funkcjonowania Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze”	10
2.1 Struktura organizacyjna – wymiar zarządczy	11
2.2 Podmiotowy i przedmiotowy zakres działalności CAS	13
2.2.1 Zakres podmiotowy	13
2.2.2 Zakres przedmiotowy	16
2.3 Mapa aktywności i współpracy – wymiar społeczny i instytucjonalny	19
3. Założenia programowe Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze”	20
3.1 Misja Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze”	20
3.2 Grupy docelowe odbiorców	22
3.3 Cele Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze”	24
3.4 Formy działalności wraz z opisem	25
3.4.1 Plany operacyjne	26
3.4.2 Indykatory katalog potencjalnych działań do realizacji	44
3.4.3 Program działań Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze” – schemat interwencji	46
4. Założenia do analizy finansowej	49
4.1 Montaż finansowy	50
4.2 Potencjalne źródła finansowania	50
5. Dobre praktyki w zakresie funkcjonowania centrów aktywności	54
Załącznik 1. Proponowany regulamin funkcjonowania placówki	58

Wprowadzenie

Przedmiotowa *Koncepcja działania Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze”* została opracowana w ramach realizacji zamówienia pod nazwą: *Opracowanie koncepcji działania Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze”* wraz z przeprowadzeniem badań społecznych i organizacji wizyty studyjnej. Opracowana koncepcja stanowi integralną część projektu „Starachowice OD nowa” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej z Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020.

Opracowanie koncepcji działania dla Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze” zostało poprzedzone badaniami społecznymi na terenie Kolonii Robotniczej oraz wizytą studyjną mającą na celu zapoznanie się z dobrymi praktykami w zakresie prowadzenia działań aktywizacyjnych dla społeczności lokalnej. Przebieg, rezultaty oraz wnioski wynikające z przywoływanych działań zostały szczegółowo opisane w następujących opracowaniach: „Centrum Aktywności Społeczne Wzgórze. Raport wizyta studyjna” oraz „Raport z badania potrzeb i sytuacji mieszkańców Kolonii Robotniczej na Osiedlu Wzgórze w Starachowicach”.

Opracowanie koncepcji działania dla starachowickiego Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze” stanowi konsekwencję ujęcia projektu koncentrującego się na „utworzeniu „Społecznego Wzgórza” – miejsca pełniącego funkcję Centrum Aktywności Lokalnej oraz Aktywizacji Zawodowej” w Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Starachowice na lata 2016-2025. Podjęte działania mają na celu aktywizowanie społeczności lokalnej, wzmocnienia wśród mieszkańców poczucia przynależności do Kolonii Robotniczej oraz uruchomienie procesu pomagania mieszkańcom sobie samym.

Główną ideą przyświecającą „Społecznemu Wzgórz” jest uruchomienie energii mieszkańców Kolonii Robotniczej, zbudowanie w nich poczucia sprawczości i przekonania do aktywnego włączenia się w proces rewitalizacji swojego najbliższego otoczenia.

Z punktu widzenia technicznego, zawartości treściowej, niniejsza koncepcja zawiera następujące elementy: model funkcjonowania placówki, propozycję działań – konkretnych form wsparcia do poszczególnych grup docelowych, potencjalne źródła finansowania działań, zakres współpracy placówki z otoczeniem instytucjonalnym oraz interesariuszami procesu rewitalizacji, identyfikację problemów i potrzeby na podstawie badań społecznych, propozycję regulaminu placówki oraz opis dobrych praktyk (krajowych i międzynarodowych).

Zgodnie z literą zapytania ofertowego przedmiot zamówienia skupia się na innowacyjności i modelowość wypracowywanej koncepcji, jak również dopasowaniu jej kształtu do specyfiki Kolonii Robotniczej i uwarunkowań społeczno-gospodarczych Starachowic. Poziom operacyjny koncepcji jest wprost powiązany z: kierunkami działań, zjawiskami problemowymi, celami oraz przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi, które są zawarte w Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Starachowice na lata 2016-2025.

1. Metodyka opracowania i uwarunkowania badawcze

1.1 Proces powstawania dokumentu

Koncepcja działania Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze” została wypracowana w formule partycypacyjno-ekspertyznej. W spektrum prac związanych z opracowaniem dokumentu zaangażowano specjalistów w swoich dziedzinach, jak również zorganizowano szereg działań o charakterze konsultacyjnym. Poniżej uwzględniono kluczowe przedsięwzięcia wpływające na ostateczny kształt przedstawionego dokumentu:

1. Przeprowadzenie ilościowych i jakościowych badań społecznych na terenie Kolonii Robotniczej. Szczegółowe informacje zostały zawarte w „Raporcie z badania potrzeb i sytuacji mieszkańców Kolonii Robotniczej na Osiedlu Wzgórze w Starachowicach”.
2. Zogniskowany Wywiad Grupowy (FGI) dla instytucji/organizacji związanych z obszarem Kolonii Robotniczej, przeprowadzony w środę 16 maja 2018 r. w Urzędzie Miejskim w Starachowicach.
3. Spotkania standaryzacyjne:
 - a. Spotkania w ramach bloku tematycznego „Aktywność społeczna”:
 - Temat: Stworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego i integracji społecznej dla wszystkich grup społecznych zamieszkujących Osiedle Wzgórze; spotkanie odbyło się 13 czerwca 2018 r. w Urzędzie Miejskim w Starachowicach.
 - Temat: Włączenie instytucjonalne, wyjścia poza standardowe działania wynikające z przepisów prawa – MOPS jako kluczowa instytucja przeobrażania obszaru kryzysowego Osiedla Wzgórze; spotkanie odbyło się 14 czerwca 2018 r. w Urzędzie Miejskim w Starachowicach.
 - b. Spotkania w ramach bloku tematycznego „Aktywność zawodowa”:
 - Temat: Reintegracja zawodowa mieszkańców Kolonii Robotniczej; spotkanie odbyło się 27 czerwca 2018 r. w Urzędzie Miejskim w Starachowicach.
 - Temat: model funkcjonowania Centrum w kontekście reintegracji zawodowej; spotkanie odbyło się 27 czerwca 2018 r. w Urzędzie Miejskim w Starachowicach.

Do realizacji spotkań standaryzacyjnych zaangażowano zespół ekspercki składający się z przedstawiciela NGO, animatora, psychologa, doradcy zawodowego, specjalisty ds. kształcenia zawodowego oraz specjalisty ds. przedsiębiorczości. Dodatkowo spotkania były prowadzone przez wykwalifikowanego moderatora.

4. Konferencja w formule „open space”

Jednocześnie należy podkreślić, że katalog wypracowanych rozwiązań, model funkcjonowania CAS oraz jego program są konsekwencją, poza już wymienionymi, wniosków płynących z wizyty studyjnej.

1.2 Potrzeby społeczności lokalnej i kontekst działania

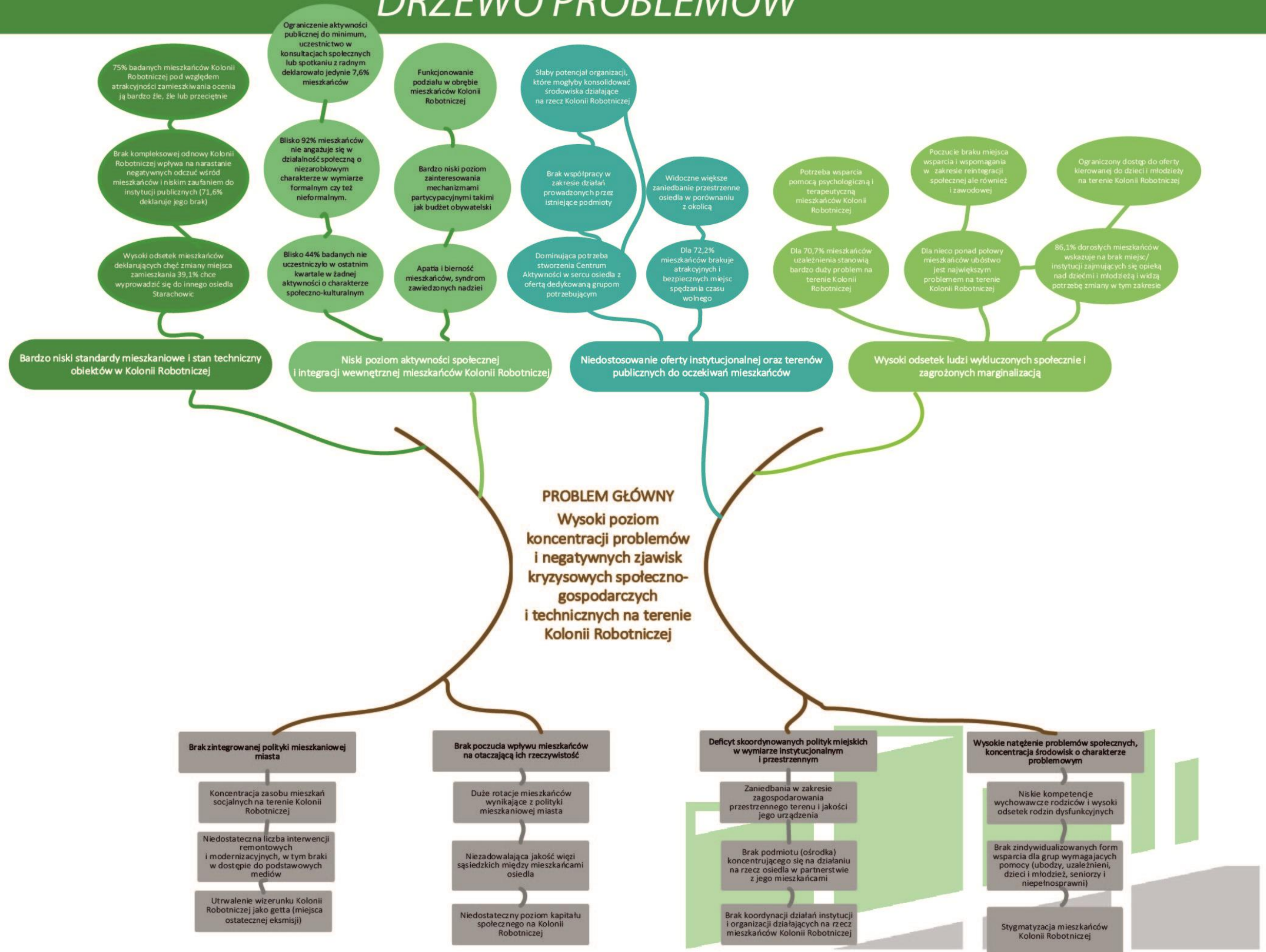
Problemy i potrzeby społeczności lokalnej zamieszkującej Kolonię Robotniczą zostały zaprezentowane w „Raporcie z badania potrzeb i sytuacji mieszkańców Kolonii Robotniczej na Osiedlu Wzgórze w Starachowicach”. W niniejszym podrozdziale kwestie związane z identyfikacją problemów i potrzeb badanej społeczności potraktowano dwutorowo. Po pierwsze w formie drzewa problemów zaprezentowano system zależności przyczynowo-skutkowych, które stanowią uzasadnienie konieczności dokonania zmian. Przyjęta forma pozwala z syntetyczne przedstawienie wniosków badawczych oraz wyszczególnienie źródeł kryzysu oraz ich skutków. Przedstawiony opis ma charakter jakościowy, niemniej jego logika pozwala na uchwycenie najważniejszych aspektów wpływających na degradację tej części Starachowic. Po drugie zdiagnozowana sytuacja zastana określa ramy dla koncepcji Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze” i stanowi punkt wyjścia do ilustracji modelu funkcjonowania CAS oraz programu działań.

W pierwszej kolejności zbudowano drzewo problemów, który jako główny problem wskazuje na „Wysoki poziom koncentracji negatywnych zjawisk kryzysowych społeczno-gospodarczych i technicznych na terenie Kolonii Robotniczej” (będący wynikową całości zjawisk przenikających się na omawianym terenie). W części kończącej podrozdział natomiast przywołano kluczowe rekomendacje dla projektowanej koncepcji.

DRZEWO PROBLEMÓW DO WERYFIKACJI I KOREKTY

Kolonia Robotnicza w świetle badań

DRZEWO PROBLEMÓW

Biorąc pod uwagę przedmiot opracowania – przedstawienie modelu funkcjonowania placówki oraz jej działalności programowej istotne jest przywołanie części rekomendacji wynikających z przeprowadzonych na terenie Kolonii Robotniczej badań społecznych. Zaprezentowane poniżej zapisy stanowią po pierwsze odpowiedź na postulat wypracowania koncepcji w sposób oddolny poprzez zasięgnięcie opinii wśród samych zainteresowanych oraz po drugie tworzą płynne przejście do zasadniczej części opracowania.

- „Przeprowadzone badania wprost wskazują na potrzebę stworzenia Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze”, którego **profil działalności będzie koncentrował się na wsparciu i pracy z dziećmi i młodzieżą, seniorami, osobami niepełnosprawnymi i całymi rodzinami, jak również będzie organizował przestrzeń i animował czas wolny** w kontekście wszystkich mieszkańców zamieszkujących teren Kolonii Robotniczej.”
- „Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze” powinno uwzględniać postulaty i wnioski wynikające z badania potrzeb mieszkańców Kolonii Robotniczej. Oferta, jak również **model funkcjonowania placówki powinien bezpośrednio korelować z głosem mieszkańców**. Co więcej, **rekomenduje się odejście od klasycznej formuły pracy socjalnej z mieszkańcami Kolonii Robotniczej – ta forma działania powinna mieć charakter uzupełniający**. Motorem zmian powinny być działania przełamujące bardzo niskie poczucie wpływu na otaczającą mieszkańców rzeczywistość oraz niskie zaufanie i kapitał społeczny.”
- „**Rekomenduje się wykorzystanie zasobów i potencjałów wszystkich interesariuszy instytucjonalnych oraz organizacji pozarządowych i środowisk lokalnych w ramach budowania oferty dla Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze” celem osiągnięcia efektu synergii**. Niska skuteczność działań wynika pośrednio z rozproszenia środowisk działających na rzecz poprawy sytuacji na terenie Kolonii Robotniczej i ich niskiego poziomu integracji.”

Powyższe cytaty pochodzą z „Raportu z badania potrzeb i sytuacji mieszkańców Kolonii Robotniczej na Osiedlu Wzgórze w Starachowicach”, a ich rozwinięcie znajduje się z kolejnych rozdziałach opracowania.

2. Model funkcjonowania Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze”

Przedmiot opracowania stanowi wypracowanie modelu funkcjonowania Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze” zlokalizowanego na obszarze rewitalizacji - I Dolne – Wzgórze (strefa D). W „Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Starachowice na lata 2016 – 2025” w części planistycznej został umieszczony projekt nr 11 tj. **„Utworzenie (remont i adaptacja) „Społecznego Wzgórza” – miejsca pełniącego funkcję Centrum Aktywności Lokalnej oraz Aktywizacji Zawodowej, a także siedziby lokalnego stowarzyszenia”**. Jak czytamy w cytowanym opracowaniu działanie polega na:

- „utworzeniu miejsca pod nazwą „Społeczne Wzgórze”, w którym mieszkańcy rewitalizowanego osiedla zostaną objęci kompleksowym programem wsparcia (od diagnozy poprzez poradnictwo psychologiczne, prawne, gospodarcze, aktywizację społeczną po aktywizację zawodową). Poprzez szczegółowe badania kwalifikacji zawodowych mieszkańców będzie można kierować ich do konkretnych zakładów pracy bądź przekwalifikowywać zgodnie z oczekiwaniami pracodawców. Na zaawansowanym etapie projektu będzie można przeszkolić mieszkańców z zasad zakładania i funkcjonowania spółdzielni socjalnych. Jednym z elementów tworzenia organizacji będą wizyty studyjne zespołu ds. rewitalizacji do podobnie działających jednostek”.

Przedstawiony projekt koresponduje z dwoma typami przedsięwzięć rewitalizacyjnych: Typ Ł „Tworzenie instytucji lub miejsc (kultury, sportu, rekreacji, innych aktywności), których zasadniczym celem będzie integracja mieszkańców Starachowic” oraz Typ M „Inicjatywy i przedsięwzięcia o różnym charakterze służące włączeniu społecznemu wykluczonych lub zapobiegające takiemu wykluczeniu”. Tym samym niniejsza koncepcja działania CAS „Społeczne Wzgórze” koncentruje się na operacjonalizacji modelu funkcjonowania placówki wraz z programami wdrożeniowymi.

Wypracowany model funkcjonowania Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze” stanowi system założeń i zależności pomiędzy poszczególnymi jego komponentami, który pozwala opisać rzeczywistość funkcjonowania placówki. W związku z takim charakterem rozdziału prezentuje on strukturę organizacyjną czyli wymiar zarządzania CAS, w drugiej kolejności ramowy zakres podmiotowy i przedmiotowy Centrum oraz wymiar społeczny i instytucjonalny związany z angażowaniem środowisk i interesariuszy.

Przedmiotowy rozdział odpowiada na fundamentalne pytanie związane z Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze”: Jak powinna być zorganizowana placówka na terenie Kolonii Robotniczej?

2.1 Struktura organizacyjna – wymiar zarządczy

Z punktu widzenia modelu funkcjonowania Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze” (CAS) podstawowe znaczenie ma zarządzanie placówką oraz wskazanie operatora. Ze względu na koncepcyjny charakter opracowania zdecydowano się na przedstawienie dwóch alternatywnych możliwości zorganizowania CAS. Tym samym strukturę zarządzania placówki rozpatrywano w kilku wariantach na etapie prac badawczych i konsultacyjnych. W opracowaniu opisano 2 warianty:

1. **Wariant 1.** Operatorem CAS jest sektor publiczny. Opcjonalnie samorząd lokalny lub jednostka organizacyjna gminy.
2. **Wariant 2.** Operatorem CAS jest organizacja trzeciego sektora nie nastawiona na zysk (non-profit) i nie stanowiąca elementu struktury państwa. Opcjonalnie stowarzyszenie, fundacja lub podmiot ekonomii społecznej.

Poniżej dokonano charakterystyki obu rozwiązań z punktu widzenia ich zalet oraz mankamentów. Wybór modelu powinien koncentrować się m.in. w oparciu o kryteria trwałości, efektywności, skuteczności i efektywności funkcjonowania. Ważnym aspektem są również kwestie finansowania placówki.

1. Pierwszy wariant zakłada wiodącą rolę **samorządu lokalnego** – Gminy Starachowice. W pierwszym okresie Urząd Miejski w Starachowicach przy pomocy wybranego referatu, bądź jednostki organizacyjnej sprawować będzie nadzór nad funkcjonowaniem CAS. Do zadań Urzędu należało będzie, w szczególności, nadzór nad zapewnieniem trwałości projektu oraz zapewnienie bieżącego finansowania CAS.
2. Drugi wariant zakłada powierzenie zadania związanego z prowadzeniem placówki **podmiotowi zewnętrznemu** w stosunku do samorządu lokalnego. W tej koncepcji Urząd Miejski w Starachowicach zapewnia finansowanie na elementarnym poziomie poprzez powierzanie wykonywania zadania publicznego wraz z udzieleniem dotacji na sfinansowanie jego realizacji. Drugim aspektem jest obecność Miasta w strukturze Społecznej Rady CAS, która będzie pełniła funkcję kontrolną i doradczą. Rada będzie organem obecnym w obu wariantach. Realizacja wariantu jest warunkowana zafunkcjonowaniem sprofesjonalizowanej grupy i liderów lokalnych, którzy podjęliby się działań na rzecz Kolonii Robotniczej.

W obu wariantach wskazuje się na rolę Społecznej Rady Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze”. Rekomenduje się ażeby jej rolę pełnił powołany do życia Komitet Rewitalizacji (na mocy Uchwały nr VII/19/2017 Rady Miejskiej w Starachowicach z dnia 30 czerwca 2017 r. dotyczącej zasad

wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji). Zgodnie z ideą, grono będzie przestrzenią zapewniającą udział interesariuszy w rewitalizacji w kontekście Kolonii Robotniczej, jak również będzie stanowiło forum współpracy i dialogu interesariuszy. Przede wszystkim natomiast uznaje się, że Komitet Rewitalizacji będzie pełnił funkcję opiniodawczo-doradczą i kontrolną dla prezydenta w sprawach związanych z interwencją na obszarze rewitalizacji. Co ważne Społeczna Rada CAS będzie odpowiadała za monitoring wdrażania zaplanowanych działań placówki i przekazywanie rocznych sprawozdań do zaopiniowania Prezydentowi Starachowic. Włączenie w strukturę zarządzania i kontroli CAS wspomnianego podmiotu jest zasadne po pierwsze ze względu na możliwość wykorzystania już istniejącej struktury, a po drugie niweluje konieczność tworzenia nowych instytucji. Biorąc pod uwagę fakt, że Społeczna Rada CAS będzie koncentrowała się na procesie rewitalizacji tylko na terenie Kolonii Robotniczej zakłada się możliwość dołączenia dodatkowych członków z obszaru wsparcia.

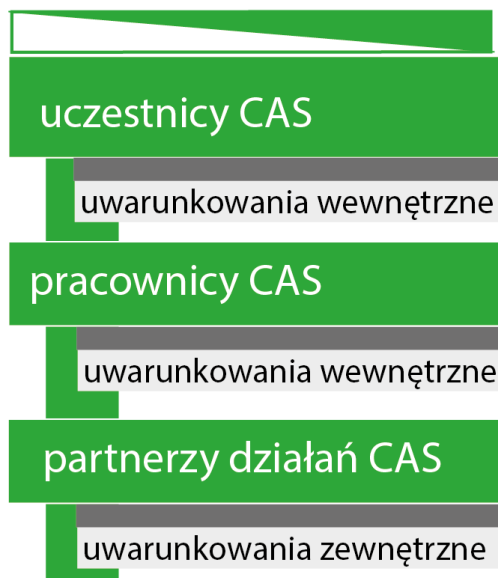
Rekomenduje się w pierwszej kolejności wdrożenie wariantu numer 1 i zbudowania mechanizmów umożliwiających w przyszłości powierzenie placówki trzeciemu sektorowi i realizację wariantu 2.

Biorąc pod uwagę uwarunkowania wdrożeniowe wariantu 1 rekomenduje się wykorzystanie potencjału Świetlicy Środowiskowej „Sukces” w projektowanym Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze”. Po pierwsze placówka jest zlokalizowana w bezpośrednim sąsiedztwie Kolonii Robotniczej i prowadzi działalność w Starachowickim Centrum Kultury. Po drugie gros podopiecznych świetlicy zamieszkuje obszar Kolonii Robotniczej i optymalnym rozwiązaniem jest powierzenie działalności CAS w zakresie wsparcia dzieci i młodzieży Świetlicy Środowiskowej „Sukces” cechującej się potencjałem instytucjonalnym i doświadczeniem niezbędnym do prowadzenia skutecznej działalności. Placówka stanowiła ważne środowisko włączające się w działania zmierzające do wypracowania modelu aktywności Centrum oraz jego oferty.

2.2 Podmiotowy i przedmiotowy zakres działalności CAS

2.2.1 Zakres podmiotowy

Zakres podmiotowy jest to zbiór interesariuszy związanych z funkcjonowaniem Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze” w aspekcie uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych.

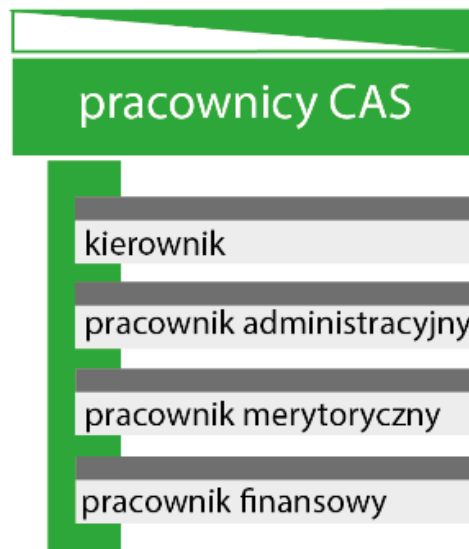

Uczestnicy – korzystający z Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze”

Podstawową grupą docelową CAS będą mieszkańcy obszaru rewitalizacji zamieszkujący Kolonię Robotniczą. W dalszej kolejności jako uczestników można zdefiniować pozostałych mieszkańców miasta, wolontariuszy oraz gości i odwiedzających Starachowice. Szczegółowo katalog odbiorców definiuje się w rozdziale 3.2.

Pracownicy Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze”

Niezależnie od przyjętego modelu zarządzania placówki, ważnym podmiotem będą osoby pracujące na rzecz realizacji misji i celów CAS. Grono osób zaangażowanych będzie obejmowało kadre zarządzającą, pracowników administracyjnych, pracowników prowadzących zajęcia w ramach reintegracji społecznej i zawodowej oraz obsługa finansowa. Pracownicy stanowią jeden z dwóch czynników składających się na uwarunkowania wewnętrzne CAS.

Do zadań kierownika Centrum należeć będzie w szczególności:

1. Zarządzanie Centrum;
2. Prowadzenie bieżącego naboru dla podmiotów zainteresowanych prowadzeniem tam swoich działań;
3. Bieżące administrowanie budynkiem (przy wsparciu pracownika administracyjnego);
4. Bieżący kontakt z otoczeniem, interesariuszami projektu;
5. Inicjowanie partnerstw, nowych projektów społecznych.

Do zadań pracowników należeć będzie w szczególności:

1. Wsparcie kierownika w zarządzaniu Centrum;
2. Wykonywanie bieżącej pracy administracyjnej, biurowej w CAS;
3. Bieżący kontakt z otoczeniem, interesariuszami projektu;
4. Inicjowanie partnerstw, nowych projektów społecznych.

Biorąc pod uwagę specyfikę działalności i przyszły model funkcjonowania Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze” sporządzono zestawienie pracowników, którzy powinni być w różnym wymiarze czasowym zaangażowani w działalność CAS. Poniższa tabela obejmuje jednocześnie kompetencje i zakres obowiązków dla poszczególnych funkcji.

Tabela 1 Kadra merytoryczna CAS – specyfikacja pracowników

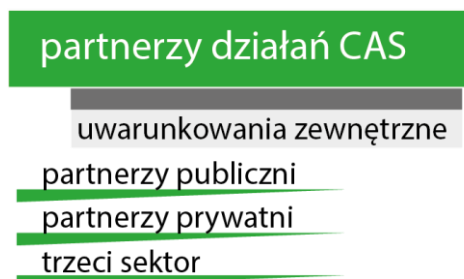
L.p.	Nazwa	Kompetencje i zakres obowiązków
1.	Animator czasu wolnego młodzieży	Animator czasu wolnego młodzieży wspiera, inicjuje i organizuje zajęcia w czasie wolnym dla młodzieży zagrożonej uzależnieniami, przestępczością, agresją, pozbawionej opieki przez rodziców. Prowadzi warsztaty i zajęcia w CAS dla zainteresowanych dzieci i młodzieży.
2.	Specjalista ds. aktywizacji społeczno-kulturalnej	Specjalista ds. aktywizacji społeczno-kulturalnej inicjuje, organizuje i upowszechnia kulturę i sztukę w CAS oraz w środowisku Kolonii Robotniczej. Kształtuje upodobania i zainteresowania kulturalne i artystyczne różnych środowisk, jak również wspomaga artystyczną twórczość amatorską.
3.	Pedagog	Pedagog zajmuje się na bieżąco zjawiskami wychowawczymi zachodzącymi na terenie Kolonii Robotniczej w kontekście procesów społecznych i przy uwzględnieniu jednostkowych procesów psychicznych; określa wpływ na człowieka różnorodnych oddziaływań, warunkujących jego rozwój w poszczególnych fazach całego życia: rodziny, przedszkola, szkoły, kręgu rówieśników, otoczenia społecznego itp.
4.	Streetworker	Streetworker koncentruje się w pracy prowadzonej na ulicy, jest swego rodzaju pedagogiem ulicy. Współpracuje ze szkołą i społecznościami lokalnymi; organizuje pomoc i wsparcie przez służby socjalne i placówki opieki zdrowotnej. Jego podstawowym zadaniem jest rozpoznawanie problemów i potrzeb środowisk skupiających młodzież potrzebującą wsparcia i organizacji czasu wolnego.
5.	Trener rodziny	Trener rodziny będzie odpowiadał za pomoc podopiecznym CAS w dokonywaniu zmiany w rozwoju osobistym i zawodowym oraz realizacji wyznaczonych celów. Trener wspiera proces zmiany we wszystkich obszarach życia: odkrywa niewykorzystany potencjał człowieka w sesjach indywidualnych i zbiorowych; wzbudza motywację do działania; wspólnie z klientem znajduje skuteczne rozwiązania.
6.	Prawnik	Prawnik będzie organizował w CAS poradnictwo prawne i pełnił funkcję doradcy prawnego. W jego zakres kompetencji będzie wchodziło udzielanie porad prawnych i przygotowywanie projektów pism, jak również opcjonalnie bycie pełnomocnikami w postępowaniu administracyjnym i w niektórych sprawach cywilnych.
7.	Psychoterapeuta	Psychoterapeuta prowadzi terapię osób uzależnionych, z zaburzeniami osobowości, chorobami psychicznymi, fobiami, nerwicami; pomaga rozwiązywać problemy małżeńskie, rodzinne, zawodowe za pomocą różnorodnych metod i technik psychoterapeutycznych. W CAS psychoterapeuta będzie odpowiedzialny za wspieranie poszczególnych grup docelowych: rodzin, seniorów czy też osób niepełnosprawnych.
8.	Terapeuta	Terapeuta środowiskowy zapewnia osobom z zaburzeniami psychicznymi i emocjonalnymi wielostronną pomoc terapeutyczną w ich środowisku społecznym. Terapeuta środowiskowy jest zawodem o charakterze usługowym (opiekuńczym). Celem pracy terapeuty środowiskowego jest udzielanie wsparcia i terapii pacjentowi/podopiecznemu, jego rodzinie oraz społeczności lokalnej.
9.	Specjalista ds. społeczeństwa obywatelskiego	Specjalista ds. społeczeństwa obywatelskiego wspiera i animuje współpracę organizacji pozarządowych, inkubuje ich powstawanie oraz działa na rzecz aktywnych grup nieformalnych.
10.	Doradca zawodowy	Doradca zawodowy udziela pomocy młodzieży, bezrobotnym i poszukującym pracy, a także osobom niepełnosprawnym, w planowaniu i rozwoju kariery zawodowej; w wyborze odpowiedniego poziomu i kierunku dalszego kształcenia, odpowiedniego zawodu i miejsca zatrudnienia, stosując indywidualne i grupowe metody sprzyjające samopoznaniu i nabywaniu wiedzy o świecie zawodów.
11.	Instruktorzy	Instruktorzy kreują i organizuje społeczność lokalną do uczestnictwa w kulturze. Inicjują i organizuje grupy osób zainteresowanych działalnością artystyczną i kulturalną, prowadzą zajęcia i warsztaty artystyczne, przekazują wiedzę o określonej dziedzinie sztuki oraz uczy technik niezbędnych do jej uprawiania. W zależności od

L.p.	Nazwa	Kompetencje i zakres obowiązków
		potrzeb społeczności lokalnej zamieszkującej Kolonię Robotniczą oferta CAS będzie realizowana przez zróżnicowane grono instruktorów w poszczególnych dziedzinach.

Źródło: opracowanie własne

W zależności od uwarunkowań, szczególnie w ramach pierwszego wariantu organizacyjnego, działania administracyjne oraz obsługa administracyjna (etaty przeznaczone na te działania) mogłyby zostać przejęte przez struktury Urzędu Miejskiego w Starachowicach i odpowiedniego referatu bądź jednostki administracyjnej.

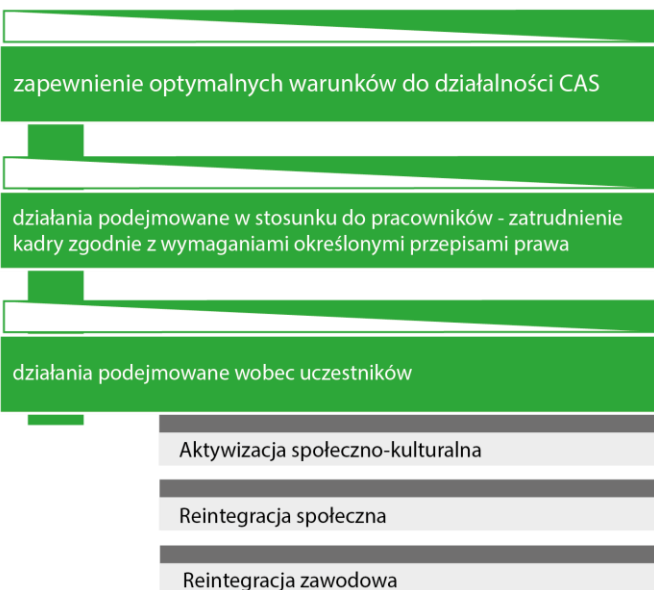
Partnerzy zewnętrzni CAS

W ramach uwarunkowań zewnętrznych należy wskazać partnerów, są nimi instytucje i organizacje z różnych sektorów: publicznego, prywatnego oraz trzeciego sektora. Istotną rolę w CAS w zakresie działań dedykowanych dzieciom i młodzieży będzie realizowała Świetlica Środowiskowa „Sukces”

2.2.2 Zakres przedmiotowy

Zakres przedmiotowy to katalog działań „Centrum Aktywności Społeczne Wzgórze” związany z jego wewnętrznymi uwarunkowaniami, umożliwiający jego funkcjonowanie. Działania wewnętrzne: podejmowane w stosunku do uczestnika (organizowanie usługi reintegracji społecznej i zawodowej oraz szeroko rozumianej aktywizacji społecznej), podejmowane w stosunku do pracowników (zatrudnienie kadry zgodnie z wymaganiami określonymi przepisami prawa) oraz zapewnienie optymalnych warunków do działalności CAS. Wymiar działań stanowiących ofertę dla uczestników – mieszkańców Kolonii Robotniczej jest szczegółowo opisany w rozdziale 3.4.

Zapewnienie optymalnych warunków do działalności CAS

Należy podkreślić fundamentalne działania niezbędne w kontekście prowadzenia bieżącej działalności przez CAS. Po pierwsze jest nim zbudowanie kalendarza działań i kompleksowej oferty, komunikowanie jej w środowisku lokalnym i konsultowanie z mieszkańcami w kontekście zmieniających się potrzeb i uwarunkowań. Po drugie optymalna działalność CAS warunkowana jest efektywnym zarządzaniem w wymiarze finansowym, związanym z pozyskiwaniem środków finansowych. Po trzecie należy wskazać rolę związaną z animowaniem partnerstw na rzecz rewitalizacji Kolonii Robotniczej.

Działania podejmowane w stosunku do pracowników - zatrudnienie kadry zgodnie z wymaganiami określonymi przepisami prawa

CAS poza działaniami związanymi z funkcjonowaniem placówki i świadczeniem oferty na rzecz mieszkańców Kolonii Robotniczej musi również dbać o wysoką jakość kadry pracowniczej zaangażowanej w działania prowadzone na terenie CAS. Poza koniecznością dbałości o przepisy prawa należy zwrócić uwagę na kompetencje, kwalifikacje i umiejętności szczególnie zatrudnianych animatorów czy też streetworkerów.

Istotnym elementem mającym wpływ na sukces CAS jest właściwa rekrutacja pracowników. Rekomenduje się nabór osób posiadających doświadczenie w animacji, pracy w 3 sektorze, ale także mających doświadczenie biznesowe. Połączenie tych doświadczeń ułatwi zrozumienie potrzeb pracujących tam podmiotów, animowanie ich działań, a także myślenie o rozwoju Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze” w kierunku samofinansowania i uniezależnienia i od struktur miejskich.

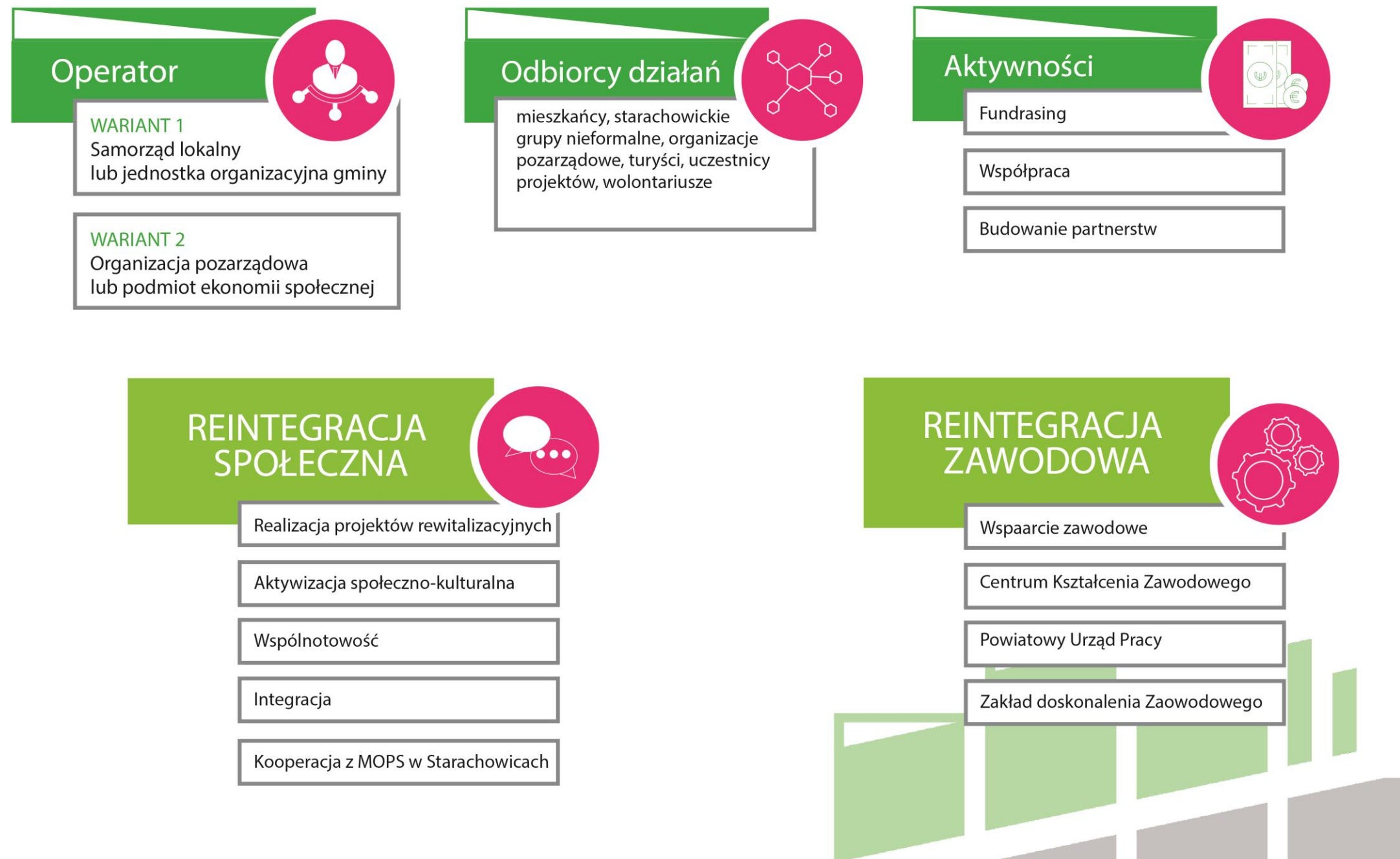
Działania podejmowane wobec uczestników

Działania podejmowane wobec uczestników skupiają się na aktywizacji społeczno-kulturalnej, reintegracji społecznej i zawodowej. Wymienione działania stanowią rdzeń interwencji. Plany operacyjne konkretnych działań znajdują się w rozdziale 3.4.

MAPA DO KOREKTY

Mapa aktywności i współpracy

Centrum Aktywności Społeczne Wzgórze

3. Założenia programowe Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze”

Program działania Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze” opiera się na fundamentalnej idei mówiącej o tym, że **CAS na terenie Kolonii Robotniczej to nie tylko budynek, ale przede wszystkim filozofia działania i otwarta przestrzeń do działalności wszystkich zainteresowanych powodzeniem procesu rewitalizacji na Osiedlu Wzgórze**. Program działania Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze” został wypracowany w modelu partycypacyjno-eksperymentalnym – jego zawartość treściowa jest wypadkową oczekiwań mieszkańców oraz możliwości i zasobów interesariuszy procesu. Projektowane **Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze” ma stanowić miejsce otwarte na różnorodność osób i działań zaangażowanych w rewitalizację Kolonii Robotniczej, jak również ma być współtworzone przez lokalną społeczność w celu wzmocnienia jej aktywności i tożsamości**.

Biorąc pod uwagę zaprezentowaną ideę w kolejnych podrozdziałach zaprezentowano programowy i operacyjny charakter tworzonego miejsca – Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze” uwzględniającą komponenty związane z aktywnością społeczną oraz zawodową.

3.1 Misja Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze”

Podstawowym krokiem w ramach tworzenia koncepcji dla centrum aktywizacji społeczno-zawodowej stanowiącego również płaszczyznę do rozwoju osobistego dla mieszkańców Kolonii Robotniczej jest określenie misji Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze”. Co ważne misja odzwierciedla niepowtarzalny, indywidualny charakter miejsca jak również podkreśla ideę przewodnią działania. Wypracowana misja powinna stać się myślą przewodnią, która określi podstawowe wartości, kierunek oraz sens i cele działania Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze”. Warto podkreślić, że sformułowanie misji zostało poprzedzone wykonaniem diagnozy w środowisku lokalnym oraz w gronie liderów lokalnych.

Misja opiera się na podzielanych przez mieszkańców wartościach, które są aksjomatami dla podejmowanych działań i definiują sposób, w jaki Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze” będzie funkcjonowała na terenie Kolonii Robotniczej. Podstawowymi wartościami na podstawie, których zbudowano misję są:

- Zaangażowanie – aktywne działanie na rzecz zmiany na terenie Kolonii Robotniczej, traktowanie CAS jako przestrzeni umożliwiającej wykorzystanie energii mieszkańców oraz liderów lokalnych i podmiotów zaangażowanych w przedsięwzięcie.

- Odpowiedzialność – Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze” przyjmuje na siebie obowiązek zadbania o wspólnotę lokalną. Kluczem do sukcesu CAS są konsekwentne i realne działania.
- Zaufanie – CAS tworzy przestrzeń do dialogu i jest organizacją na terenie Kolonii Robotniczej, której można powierzyć swoje sprawy osobiste, problemy, potrzeby oraz pomysły na rzecz rozwijania tego miejsca.
- Współpraca – zawiązujemy partnerstwa i współpracujemy interesariuszami rewitalizacji w mieście i na terenie Kolonii Robotniczej na rzecz realizacji wspólnych celów i osiągnięcia pożądanej zmiany. CAS działa w formule otwartej i umożliwia wzajemne uczenie się, dzielenia się wiedzą i doświadczeniami.
- Jakość – wszystkie podejmowane działania chcemy wykonywać jak najstaranniej, charakterystyka i praktyka działania ma wyróżniać CAS spośród innych organizacji tego typu.
- Subsydiarność – wdrażanie w życie zasady, że grupy większe, o szerszych celach, nie powinny przejmować zadań grup mniejszych, o celach bardziej szczegółowych. Innymi słowy o ile to możliwe o kształcie CAS i jego działalności będą decydować mieszkańcy Kolonii robotniczej i organizacje tam działające.
- Rewitalizacja – konsekwentne podejmowanie w dużej skali działań z zakresu budownictwa, planowania przestrzennego, ekonomii i polityki społecznej, których celem jest doprowadzenie do ożywienia, poprawy funkcjonalności, estetyki, wygody użytkowania i jakości życia obszaru rewitalizacji Kolonii Robotniczej.
- Ekonomia społeczna – promowanie działalności gospodarczej, która łączy w sobie cele społeczne i ekonomiczne i może stanowić narzędzie skutecznej reintegracji społecznej i zawodowej na terenie Kolonii robotniczej.

Misja Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze” w oczywisty sposób koncentruje się na mieszkańcach Kolonii Robotniczej, poprawie jakości ich życia, optymalizacji warunków umożliwiających reintegrację społeczno-zawodową oraz prowadzenie działań prewencyjnych i profilaktycznych. Misja niezmiennie wskazuje kierunek, w którym ma podążać CAS. Opisuje cel inicjatywy i stanowi podstawowy punkt odniesienia dla podejmowanych działań i decyzji. Na powyższej grafice wskazano podstawowe wartości i zasady przyświecające budowaniu misji, która została wypracowana w następującym brzmieniu:

MISJA

Centrum Aktywności Społeczne Wzgórze

Misją Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze” jest animowanie jakościowej zmiany i inicjatyw obywatelskich na Kolonii Robotniczej.

Chcemy zmieniać obszar rewitalizacji razem z mieszkańcami, chcemy inspirować i dawać odpowiednie narzędzia liderom lokalnym, grupom, środowiskom i wszystkim tym, którym leży na sercu Kolonia Robotnicza.

Centrum ma współtworzyć lokalne środowisko obywatelskie, wspierać budowanie kultury dialogu, współdziałania, kapitału społecznego oraz stanowić płaszczyznę dla skutecznej reintegracji obszaru i nadania mu nowego, atrakcyjnego wizerunku.

Chcemy zbudować markę Kolonii Robotniczej!

3.2 Grupy docelowe odbiorców

W poprzednim rozdziale określono misję dla Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze”, która określa fundamentalną ideę i cel przyświecający tej inicjatywie. Wyznacza ona ramy do rozpatrywania tej instytucji i wypełniania jej treścią, jak już podkreślono w ścisłej współpracy z mieszkańcami będącymi podstawową grupą docelową. W tym kontekście warto określić i doprecyzować ten wątek. Przeprowadzone badania społeczne i konsultacje jasno dają odpowiedź na pytanie dla kogo jest tworzone Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze”. Grupą docelową jest wspólnota wszystkich osób zamieszkujących Kolonię Robotniczą. Dodatkowo warto wyodrębnić grupy, które w szczególny sposób będą wspierane. Jest to o tyle istotne, że dobra diagnoza beneficjentów, korzystających z CAS umożliwi wypracowanie adekwatnych celów oraz form działalności i wsparcia, które „będą szyte na miarę”.

Wskazując grupy docelowe odbiorców należy podkreślić, że kluczowe znaczenie ma wykreowanie przyjaznej i otwartej na różnorodność osób i grup przestrzeni, w której to oni sami – mieszkańcy Kolonii Robotniczej będą wykorzystywać swój potencjał. Jednocześnie wzmacnianie ich podmiotowości będzie sprzyjało powstawaniu oddolnych, samodzielnych i niezależnych inicjatyw społecznych.

Głównymi odbiorcami działań Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze” będą w zasadzie wszyscy mieszkańcy osiedla. Jednocześnie wskazywano na kluczowe grupy odbiorców, wśród których znalazły się:

1. Dzieci w zróżnicowanych grupach wiekowych oraz całe rodziny, które wymagają wsparcia, zgodnie z opisaną powyżej charakterystyką tj. rodziny niepełne, rodziny dysfunkcyjne, mające problem z alkoholem.
2. Młodzież szkolna, dorastająca oraz osoby młode (18+), które wymagają wsparcia m. in. w postaci streetworkingu, zaangażowania w działania społeczne, przekazywania dobrych wzorców, wsparcia psychologicznego itp.
3. Osoby dorosłe, w zakresie poradnictwa psychologicznego, zapobiegania alkoholizmowi, wsparcia w zakresie umiejętności załatwiania spraw urzędowych, pomocy prawnej, przeciw przemocowej, aktywizacji zawodowej.
4. Rodziny, szczególnie te dotknięte problemami społecznymi, potrzebujące wsparcia coachingowego, treningowego umożliwiającego reintegrację.
5. Osoby starsze, samotne i niepełnosprawne, szczególnie w zakresie organizacji grup wsparcia samopomocowego i sąsiedzkiego, psychologicznego, medycznego i prawnego, a także utworzenie klubu seniora.
6. Organizacje pozarządowe, w tym młode organizacje potrzebujące wsparcia w prowadzeniu działań oraz takie, które potrzebują poszerzyć/rozwinąć swoje oddziaływanie lub wzmocnić kompetencje poszczególnych członków lub docelowo pracowników.
7. Grupy nieformalne zainteresowane prowadzeniem swoich działań w niesformalizowany sposób, w szczególności ich liderzy, aktywiści prowadzący indywidualne działania społeczne oraz mieszkańcy Starachowic zainteresowani aktywnością społeczną.

ODBIORCY DZIAŁAŃ CAS

dzieci i młodzież szkolna

osoby dorosłe

osoby starsze

rodziny

organizacje pozarządowe

grupy nieformalne

Jednocześnie należy podkreślić, że odbiorcami działalności CAS będą również wszyscy mieszkańcy Starachowic niemniej na pierwszym miejscu znajdują się mieszkańcy Kolonii Robotniczej jako obszaru rewitalizacji wymagające wsparcia i charakteryzującego się istotną koncentracją problemów społecznych.

3.3 Cele Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze”

Cele Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze” stanowią łącznik pomiędzy misją określającą językiem idei i wartości cel powołania do życia omawianej instytucji, a skonkretyzowanymi działaniami przypisanymi poszczególnym grupom docelowym. Cele zostały przypisane czterem głównym obszarom działalności CAS i stanowią wstęp do konkretnego programu działań, który znajduje się w kolejnym rozdziale i stanowi w istocie rdzeń koncepcji. W kontekście całego dokumentu przedmiotowa część ma głównie charakter porządkujący.

Celem nadrzędnym koncepcji działania Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze” jest: wzrost poziomu integracji społecznej mieszkańców Kolonii Robotniczej w oparciu o działalność Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze”.

Dodatkowo wyznaczono cztery główne domeny wraz z celami strategicznymi, które wyznaczają ramy dla konkretnych propozycji przedsięwzięć programowych.

Domena I	Aktywizacja społeczno-kulturalna	Cel strategiczny 1.	Zwiększenie atrakcyjności Kolonii Robotniczej poprzez tworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego
Domena II	Wspólnotowość	Cel strategiczny 2.	Wzmacnianie lokalnego kapitału społecznego w oparciu o ideę współdziałania i kooperacji
Domena III	Integracja	Cel strategiczny 3.	Zwiększenie poziomu reintegracji społecznej oraz wsparcie grup defaworyzowanych
Domena IV	Wsparcie zawodowe	Cel strategiczny 4.	Wzrost zdolności do zatrudnienia osób wykluczonych, zagrożonych wykluczeniem społecznym i wchodzących na rynek pracy

3.4 Formy działalności wraz z opisem

W rozdziale znajdują się konkretne formy działalności wraz z opisem uwzględniającym uwarunkowania oraz kontekst wykonawczy. Poziom operacyjny koncepcji dla Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze” ma dwojaki charakter. W pierwszej części przedstawiono konkretne zadania wpisujące się w poszczególne cele CAS, w drugiej natomiast wylistowano katalog indykatywnych działań, które nie zostały skonkretyzowane w trakcie prac badawczych i warsztatowych natomiast są możliwe do wdrożenia i wykorzystania w ramach działalności Centrum.

Warto podkreślić, że wyszczególnione formy działalności mają charakter propozycji i na etapie wdrażania można w elastyczny sposób je korygować i dostosowywać do zmieniających się okoliczności.

Zawartość treściowa rozdziału to esencja całego projektu związanego z Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze”, efekty w postaci dedykowanych zadań to również wypadkowa wniosków wynikających z wizyty studyjnej oraz badań społecznych. Podzielone na cztery obszary propozycje działań i form wsparcia stanowią w istocie zintegrowane programy działań edukacyjnych, szkoleniowych, aktywizacyjnych, jak również zajmujących się prewencją pod postacią działań profilaktycznych dla dzieci i młodzieży.

3.4.1 Plany operacyjne

Cel strategiczny 1. Zwiększenie atrakcyjności Kolonii Robotniczej poprzez tworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego

Pierwszym z filarów działalności CAS na terenie Kolonii Robotniczej koncentruje się na animacji życia społecznego. Z punktu widzenia zdiagnozowanych problemów istotną bolączką tego obszaru jest brak oferty spędzania czasu wolnego, która byłaby w pierwszej kolejności kierowana do mieszkańców. Utworzenie organizacji, której misja ukierunkowana jest na zmianę i ożywienie Kolonii Robotniczej stanowi bazę dla tworzenia, animowania szeregu aktywności. Aktywizacja społeczno-kulturalna stanowi podstawę działań, która ma zmienić wizerunek dzielnicy, ale również wpłynąć na mieszkańców poprzez budowanie ich poczucia przywiązania do obszaru oraz przekonania o wyjątkowości tego miejsca. Do realizacji poszczególnych zadań będą zapraszani partnerzy i przede wszystkim zamieszkujący obszar, tak ażeby w rozwój i ożywienie Kolonii Robotniczej byli zaangażowani jej mieszkańcy. Takie podejście pozwoli na zbudowanie poczucia wpływu i sprawczości przez lokalną wspólnotę. Jest to o tyle istotne, że deficyt rzeczywistego oddziaływania na najbliższe otoczenie jawił się w badaniach społecznych jako najważniejsza bariera społeczna i mentalna.

Aktywizacja społeczno-kulturalna	Cel strategiczny 1. Zwiększenie atrakcyjności Kolonii Robotniczej poprzez tworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego
Działanie 1.1	Kształtowanie czytelnictwa na terenie Kolonii Robotniczej
Charakterystyka działania	Działanie będzie miało charakter cykliczny i składa się z trzech komponentów. Pierwszym z nich jest słuchanie czytanych bajek i opowiadań, wspólne „czytanie” i omawianie książek, które wprowadza dziecko w krąg kultury czytania i pisanej, rozwijają radość z czytania i zainteresowanie nim oraz stanowią grunt pod przyszłe, samodzielne czytanie. Poza akcjami wspólnego czytania organizowana będzie mobilna biblioteka, czyli wyjście z książkami do czytelników, w plener, pomysł opiera się na prostej zasadzie - w czasie, gdy dzieci nie mogą odwiedzić biblioteki, ta „przychodzi” do nich z ciekawą lekturą. Trzecim komponentem jest możliwość organizowania konkursów lub bicie Rekordu Guinnessa w długości czytania jako akcję promującą dzielnicę oraz włączającą mieszkańców do aktywności.
Operator / Koordynator	Podmiot zarządzający Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze”, Miejska Biblioteka Publiczna im. A. Dygasińskiego w Starachowicach.
Potencjalni partnerzy	Mieszkańcy Kolonii Robotniczej, wolontariusze, sponsorzy, przedsiębiorcy i mecenasi kultury, samorząd lokalny.
Okres realizacji	Działania będą realizowane w formule ciągłej, całorocznej. Potencjalny termin bicia Rekordu Guinnessa będzie wyznaczony w okresie wakacyjnym.

Aktywizacja społeczno-kulturalna	Cel strategiczny 1. Zwiększenie atrakcyjności Kolonii Robotniczej poprzez tworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego
Działanie 1.2	Utworzenie kina plenerowego
Charakterystyka działania	Działanie obejmuje zorganizowanie cyklicznej imprezy pn. „Filmowe spotkania w Kolonii Robotniczej”. Optymalna liczba uczestników (która sprawi, że koszty imprezy nie będą bardzo wysokie) to ok 100-200 osób. Poszczególne seanse filmowe w ramach imprezy nie mają statusu imprez masowych jeśli: szacowana liczba uczestników koncertów w losowo wybranym momencie wynosi ok. 100 osób co ułatwi organizowanie kina. Projekcje będą odbywały się na terenie Kolonii Robotniczej wybrane miejsce musi umożliwić zainstalowanie ekranu projekcyjnego oraz adekwatnej liczby leżaków lub krzeseł. Rekomenduje się realizację projekcji filmowych tematycznie wpisujących się w kontekst Kolonii Robotniczej jej charakter czy też historię miasta.
Operator / Koordynator	Podmiot zarządzający Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze”, organizacja pozarządowa lub firma posiadająca doświadczenie w organizacji tego typu przedsięwzięć.
Potencjalni partnerzy	Mieszkańcy Kolonii Robotniczej, wolontariusze, sponsorzy, przedsiębiorcy i mecenasi kultury, samorząd lokalny. Organizację kina plenerowego można powierzyć grupie nieformalnej mieszkańców lub lokalnej organizacji.

Okres realizacji	Działanie będzie realizowane corocznie. Najczęściej wybierane miesiące to okres wakacyjny: lipiec i sierpień. Statystyki pokazują, że najchętniej piątek lub sobota. Dobrze jest określić dwa warianty imprez, zarówno w piątki i w soboty, a później zdecydować w którym wariantcie nastąpi realizacja. W zależności od zainteresowania projekcje mogą odbywać się również w tygodniu.
Aktywizacja społeczno-kulturalna	Cel strategiczny 1. Zwiększenie atrakcyjności Kolonii Robotniczej poprzez tworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego
Działanie 1.3	Organizacja imprez kulturalno-artystycznych
Charakterystyka działania	Ambicją CAS powinno być stworzenie kalendarza wydarzeń oraz imprez kulturalno-artystycznych, które będą się odbywały cyklicznie. W tym kontekście po pierwsze zakłada się stworzenie, komunikowanie i promocję wydarzeń kulturalnych organizowanych na terenie Kolonii Robotniczej – rozumienie aktywności twórczych i artystycznych– jako elementów uzupełniające działalność Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze” i wypełniające treścią to miejsce. Po drugie biorąc pod uwagę unikalny charakter Kolonii Robotniczej jej klimat i potencjał zakłada się zaproszenie artystów, twórców, którzy wypełnili by to miejsce swoją aktywnością, szczególnie z obszaru street artu i sztuki nowoczesnej. Działanie ma na celu budowę wizerunku dzielnicy i tworzenie jej marki.
Operator / Koordynator	Podmiot zarządzający Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze”.
Potencjalni partnerzy	Wolontariusze, organizacje zrzeszające ludzi kultury, środowisko artystyczne i twórcze zarówno lokalne, jak i krajowe. Zakłada się wsparcie zarówno samorządu lokalnego, jak również przedsiębiorców i sponsorów.
Okres realizacji	Imprezy kulturalno-artystyczne będą odbywały się zgodnie z wypracowanym kalendarzem imprez. Będzie on miał charakter roczny i będzie podlegał bieżącej aktualizacji. Zakłada się organizowanie minimum jednego wydarzenia miesięcznie.

Aktywizacja społeczno-kulturalna	Cel strategiczny 1. Zwiększenie atrakcyjności Kolonii Robotniczej poprzez tworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego
Działanie 1.4	Utworzenie Świąta Kolonii Robotniczej
Charakterystyka działania	Działanie polega na stworzeniu wiodącego wydarzenia integrującego mieszkańców Kolonii Robotniczej integrującego mieszkańców. Impreza pn. „Dni Sąsiadów Kolonii Robotniczej” to możliwość spotkania i poznania swoich sąsiadów i sąsiadek. Zabawa na świeżym powietrzu oraz spotkanie przy grillu umożliwiające wspólne spędzanie czasu przez mieszkańców obszaru. W organizację wydarzenia będą zaangażowani mieszkańcy. Impreza będzie miała charakter festynu. Święto Kolonii Robotniczej będzie obejmowało m.in. wykłady, prelekcje, wystawy, koncerty, występy dzieci oraz osób zaangażowanych w działalność artystyczną i twórczą.

Operator / Koordynator	Podmiot zarządzający Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze”.
Potencjalni partnerzy	Mieszkańcy Kolonii Robotniczej, organizacje pozarządowe, miejskie instytucje kultury, wolontariusze, sponsorzy, samorząd lokalny.
Okres realizacji	Święto Kolonii Robotniczej będzie obchodzone corocznie. Rekomenduje się wyznaczenie daty niekolidującej z innymi wydarzeniami odbywającymi się w tym czasie w mieście. Zasadnym byłoby odwołanie się do ważnej daty w historii obszaru, jeżeli to możliwe w okresie letnim, który sprzyja organizacji festynów i zabaw na świeżym powietrzu.

Aktywizacja społeczno-kulturalna	Cel strategiczny 1. Zwiększenie atrakcyjności Kolonii Robotniczej poprzez tworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego
Działanie 1.5	Organizacja konkursu i wystawy pn. „Kolonja Robotnicza w twoim obiektywie”
Charakterystyka działania	Działanie ma na celu poprawienie wizerunku Kolonii Robotniczej oraz zaangażowanie mieszkańców oraz środowiska twórców do uczestnictwa w wydarzeniu promującym to miejsce oraz całe miasto. Wystawa skoncentrowana będzie na pokazaniu unikalności architektonicznej oraz urbanistycznej Kolonii robotniczej również z punktu widzenia jej walorów krajobrazowych oraz widokowych. Do udziału w konkursie zaproszeni będą zarówno amatorzy, jak również profesjonalni fotografowie. Dwóch zwycięzców wybierze jury, zaś jeden zostanie wyłoniony w internetowym konkursie. Zwycięskie zdjęcia i wybór innych nadesłanych będzie można podziwiać na wystawie. Wybrane zdjęcia zostaną również wydrukowane w formie albumu.
Operator / Koordynator	Podmiot zarządzający Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze”. Lokalna organizacja zrzeszająca twórców.
Potencjalni partnerzy	Szkoły, środowisko artystyczne, organizacje pozarządowe, miejskie instytucje kultury, wolontariusze, sponsorzy, samorząd lokalny.
Okres realizacji	Konkurs i wystawa powinna być realizowana corocznie. Rekomenduje się każdorazowo nadanie jej tematyki i motywu przewodniego, który będzie korespondował z Kolonią Robotniczą.

Aktywizacja społeczno-kulturalna	Cel strategiczny 1. Zwiększenie atrakcyjności Kolonii Robotniczej poprzez tworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego
Działanie 1.6	Realizacja spotkań z mieszkańcami na potrzeby wypracowania nazwy własnej dla CAS
Charakterystyka działania	Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze” (CAS) to nazwa miejsca integracji społecznej, które powstanie na terenie Kolonii Robotniczej. Jej brzmienie ma charakter projektowy i w takiej formie zostało zapisane w miejskich gminnych dokumentach planistycznych odnoszących się do rewitalizacji. W trakcie prac

	związanych z opracowaniem niniejszej koncepcji pojawił się pomysł ustalenia nazwy miejsca we współpracy z mieszkańcami, którzy będą najczęściej korzystać z CAS i docelowo również współtworzyć. Zakłada się organizowanie spotkań z mieszkańcami na zasadzie „burzy mózgów” i wybranie nazwy alternatywnie: drogą konsensusu lub głosowaniem.
Operator / Koordynator	Podmiot zarządzający Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze” oraz mieszkańcy Kolonii Robotniczej.
Potencjalni partnerzy	-
Okres realizacji	Wypracowania nazwy własnej dla CAS powinno odbyć się do końca 2019 roku, odpowiednio wcześniej przez uruchomieniem placówki.

Aktywizacja społeczno-kulturalna	Cel strategiczny 1. Zwiększenie atrakcyjności Kolonii Robotniczej poprzez tworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego
Działanie 1.7	Tworzenie partnerstw zorientowanych na animowanie życia społecznego Kolonii Robotniczej
Charakterystyka działania	<p>Immanentną cechą CAS powinno być animowanie współpracy między równymi środowiskami i sektorami na rzecz aktywizacji społeczno-kulturalnej. Jednocześnie uznaje się, że rolą placówki powinno być również pozyskiwanie środków finansowych z sektora prywatnego. Tym samym działanie polega na tworzeniu płaszczyzny współpracy, jak również poszukiwania źródeł finansowych pozwalających na niezależność działania.</p> <p>Pierwszym celem jest stworzenie platformy współpracy pomiędzy różnymi partnerami, którzy wspólnie w sposób systematyczny, trwały i z wykorzystaniem innowacyjnych metod i środków, realizują określone działania na rzecz społeczności zamieszkującej Kolonię Robotniczą.</p> <p>Drugim filarem działalności ma być fundaraising polegający na profesjonalnym i systematycznym pozyskiwaniu finansowania lub darów rzeczowych na rzecz mieszkańców Kolonii Robotniczej. Dzięki prowadzeniu działań fundraisingowych może zapewnić stabilizację finansową i fundusze na dalszy rozwój.</p>
Operator / Koordynator	Podmiot zarządzający Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze”, Centrum CSR.
Potencjalni partnerzy	Mieszkańcy, sektor biznesowy, organizacje pomocowe i grantowe, samorząd lokalny, instytucje otoczenia biznesu.
Okres realizacji	Tworzenie partnerstw zorientowanych na animowanie życia społecznego Kolonii Robotniczej powinno odbywać się systematycznie i mieć trwały charakter. Rekomenduje się traktowanie działania w formie zadania bieżącego.

Aktywizacja społeczno-kulturalna	Cel strategiczny 1. Zwiększenie atrakcyjności Kolonii Robotniczej poprzez tworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego
Działanie 1.8	Organizacja warsztatów ogrodniczych dla dzieci
Charakterystyka działania	Warsztaty artystyczno-ogrodnicze „Mali ogrodnicy z Kolonii Robotniczej” mają za zadanie edukować dzieci w zakresie działań ogrodniczych i plastycznych, poprzez praktyczną pracę w ogrodzie, a także poprzez sztukę, ucząc ich malowania otaczającej przyrody, a także projektowania ogrodów. W trakcie zajęć dzieci zakładają własne mini ogródki i uczą się pielęgnować rośliny - kwiaty, owoce i warzywa. Dzięki warsztatom najmłodszy uczestnicy nauczą się odpowiedzialności już na etapie tworzenia zielonego miejsca, poczucia estetyki, uwzględnienia funkcji. Działanie jest komplementarne w stosunku do działania 2.4 Organizacja wspólnych ogródków sąsiedzkich.
Operator / Koordynator	Podmiot zarządzający Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze”. Do realizacji zadania można zaangażować specjalistów zajmujących się ogrodnictwem i uprawą (organizację, przedsiębiorstwo).
Potencjalni partnerzy	Mieszkańcy, Spółdzielnia Socjalna „Starachowiczanka”, przedsiębiorcy, samorząd lokalny.
Okres realizacji	Corocznie w okresie wegetacyjnym od wiosny do wczesnej jesieni.

Cel strategiczny 2. Wzmacnianie lokalnego kapitału społecznego w oparciu o ideę współdziałania i kooperacji

Drugim filarem koncepcji dziania Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze” jest budowanie silnej zintegrowanej wspólnoty lokalnej. W istocie celem programu działań w odniesieniu do wspólnoty mieszkańców Kolonii Robotniczej jest kapitał społeczny. Jego wartość opiera się na wzajemnych relacjach społecznych i zaufaniu jednostek, które dzięki niemu mogą osiągać więcej korzyści z ekonomicznego i społecznego punktu widzenia. Przeprowadzone badania społeczne oraz konsultacje wskazywały na deficyty omawianych obszarów. Biorąc pod uwagę konieczność reintegracji społecznej i zawodowej części mieszkańców Kolonii Robotniczej zaszczepienie w nich idei kooperacji i działań wspólnotowych ma pierwszorzędne znaczenie w kontekście misji CAS, jak również prowadzenie skutecznej interwencji rewitalizacyjnej. Jednocześnie planowana sekwencja działań pozwoli na poprawę relacji z instytucjami samorządowymi oraz, dzięki umiejętnemu włączaniu mieszkańców w poszczególne działania, wykreowanie akceptowanych liderów lokalnych.

Wspólnotowość	Cel strategiczny 2. Wzmacnianie lokalnego kapitału społecznego w oparciu o ideę współdziałania i kooperacji
Działanie 2.1	Organizacja żywych lekcji historii
Charakterystyka działania	Biorąc pod uwagę, z jednej strony zainteresowanie swoim miejscem zamieszkania (wskazywanym przez mieszkańców w trakcie badań), jak również konieczność budowania dumy ze swojego miejsca zamieszkania działanie w przystępny sposób ma na celu komunikowanie historii Kolonii Robotniczej. W pierwszej kolejności mieszkańcom osiedla, starachowiczanom a w dalszej perspektywie również turystom. W ramach żywych lekcji historii zakłada się przede wszystkim dwa rodzaje działań. Pierwszym z nich są tzw. lekcje żywej historii polegające na odgrywaniu historycznych wydarzeń ukazujące życie w dawnych czasach, zwłaszcza w perspektywie etnograficznej lub historycznej, bądź realizowanie inscenizacji. Drugim z aspektów jest organizacja wykładów i spacerów historycznych z przewodnikiem. Lekcje historii „na miejscu” i spacer historyczne pozwolą na budowanie przywiązania i dumy z zamieszkiwania Kolonii Robotniczej. Warto wspomnieć o konieczności angażowania mieszkańców w te wydarzenia.
Operator / Koordynator	Podmiot zarządzający Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze”. Do realizacji zadania można zaangażować specjalistów z lokalnych organizacji turystycznych, krajoznawczych, pasjonatów miasta.
Potencjalni partnerzy	Mieszkańcy, organizacje pozarządowe, samorząd lokalny, szkoły.
Okres realizacji	Spacery historyczne będą odbywać się w miesiącach letnich minimum 4 razy do roku w pierwszych latach funkcjonowania CAS (2019-2021) w kolejnych latach w zależności od potrzeb i zainteresowania nimi przez turystów. Lekcje historii w formie inscenizacji będą odbywały się 3 razy do roku.

Wspólnotowość	Cel strategiczny 2. Wzmacnianie lokalnego kapitału społecznego w oparciu o ideę współdziałania i kooperacji
Działanie 2.2	Stworzenie warsztatowni
Charakterystyka działania	Działanie polega na stworzeniu w siedzibie CAS na Kolonii Robotniczej otwartego warsztatu, w którym będzie można dokonywać prostych napraw, gdzie mieszkańcy będą pomagać i uczyć jeden drugiego. Realizacja działań samopomocowych „uczę siebie, uczę innych”. Uczestnicy korzystający z warsztatowni rozwijają swoje umiejętności, uczą się współpracy z innymi oraz co najważniejsze dzielą się wiedzą rozwiązując problemy swoich bliskich czy sąsiadów.
Operator / Koordynator	Podmiot zarządzający Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze”. Do realizacji zadania można zaangażować, kogoś z mieszkańców o umiejętnościach „złotej rączki”.
Potencjalni partnerzy	Mieszkańcy, wolontariusze, lokalni przedsiębiorcy i rzemieślnicy.
Okres realizacji	Warsztatownia będzie otwarta w godzinach funkcjonowania CAS i będzie dostępna dla wszystkich mieszkańców Kolonii Robotniczej i osób zainteresowanych.

Wspólnotowość	Cel strategiczny 2. Wzmacnianie lokalnego kapitału społecznego w oparciu o ideę współdziałania i kooperacji
Działanie 2.3	Uruchomienie programu „Starszy Brat - Starsza Siostra”
Charakterystyka działania	Realizacja programu „Starszy Brat - Starsza Siostra” stanowi formułę pozainstytucjonalnych działań pomocowych realizowanych w naturalnym środowisku dziecka - w rodzinie poprzez przygotowanego wolontariusza. Celem programu jest tworzenie par (wolontariusz, uczeń), wyszukiwanie dzieci, którym trzeba pomóc, rozmowy z rodzicami. Najważniejszą ideą programu jest dobro dziecka. Wolontariusz ma na celu przyjąć mu z pomocą dając szansę na dłuższą (rok, dwa) opiekę osoby, która chce mu poświęcić część swojego czasu. Wolontariusze uczestniczący w programie zostaną uprzednio przeszkoleni, przygotowani do pracy i skupieni w prowadzonej przez specjalistę grupie wsparcia podejmują się pomagania dziecku w nauce, w rozwiązywaniu problemów, pomagają przełamać izolację, brak wiary w siebie. Działanie pozwoli docelowo na ograniczanie deficytów związanych z kompetencjami i umiejętnościami nabywanymi w trakcie procesu edukacji.
Operator / Koordynator	Podmiot zarządzający Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze”. Do realizacji zadania można zaangażować szkoły podstawowe.
Potencjalni partnerzy	Instytucje zajmujące się edukacją, specjalistyczne fundacje edukacyjne, samorząd lokalny, sponsorzy.
Okres realizacji	Działanie będzie realizowane całorocznie i począwszy od powstania CAS będzie mogło korzystać z infrastruktury placówki. Rekomenduje się podjęcie współpracy z pedagogami szkolnymi i pracownikami instytucji zajmującymi się dziećmi i młodzieżą cele dobrej diagnozy środowiska lokalnego.

Wspólnotowość	Cel strategiczny 2. Wzmacnianie lokalnego kapitału społecznego w oparciu o ideę współdziałania i kooperacji
Działanie 2.4	Organizacja wspólnych ogródków sąsiedzkich
Charakterystyka działania	Działanie koncentruje się na organizacji wspólnych ogródków, dbanie o wspólne uprawy i w dalszej perspektywie możliwość utworzenia kooperatywy spożywczej przez mieszkańców Kolonii Robotniczej. Podstawowym aspektem działania jest utworzenie ogrodów społecznych czyli miejsc, w których mieszkańcy wspólnie uprawiają owoce i warzywa, a z plonów korzystają wszystkie osoby zaangażowane w pracę nad ogrodem. Potencjalnymi kandydatami do współtworzenia takiego miejsca mogą być też wszyscy, którzy czują potrzebę zacieśniania sąsiedzkich więzi. Po wygospodarowaniu odpowiedniego miejsca, należy stworzyć plan zagospodarowania przestrzeni, który powinien zawierać projekt ogrodu, przewidywaną do wysadzenia roślinność, układ rabat i małej architektury. Warto również stworzyć regulamin funkcjonowania ogrodu i zebrać w nim zasady, których powinny przestrzegać osoby w nim przebywające. Pozwoli to ograniczyć akty wandalizmu czy nieodpowiedniego użytkowania przestrzeni ogrodu.

	Działanie jest komplementarne w stosunku do Działanie 1.8 Organizacja warsztatów ogrodniczych dla dzieci. Ważnym wyzwaniem procesu rewitalizacji jest przekształcenie przestrzeni publicznej na terenie Kolonii Robotniczej w miejsce zagospodarowane i stanowiące zielone płuca dzielnicy, jak również strefę wypoczynku dla mieszkańców.
Operator / Koordynator	Podmiot zarządzający Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze”. Do realizacji zadania można zaangażować specjalistów zajmujących się ogrodnictwem i uprawą (organizację, przedsiębiorstwo).
Potencjalni partnerzy	Mieszkańcy, Spółdzielnia Socjalna „Starachowiczanka”, przedsiębiorcy, samorząd lokalny.
Okres realizacji	Corocznie w okresie wegetacyjnym od wiosny do wczesnej jesieni.

Wspólnotowość	Cel strategiczny 2. Wzmacnianie lokalnego kapitału społecznego w oparciu o ideę współdziałania i kooperacji
Działanie 2.5	Organizacja cyklicznych imprez integracyjnych dla mieszkańców
Charakterystyka działania	Przedsięwzięcie polega na organizacji cyklicznych imprez integracyjnych i wydarzeń artystycznych. Poszczególne eventy mogą być łączone z warsztatami tematycznymi stwarzającymi szansę nie tylko na bierny udział w wydarzeniach, ale również czynne uczestnictwo. Wydarzenia z jednej strony powinny mieć charakter integrujący społeczność lokalną Kolonii Robotniczej, z drugiej natomiast winny być dostosowane do poszczególnych grup wiekowych tak ażeby wpisywać się w oczekiwania mieszkańców. W ramach działania powinny być również organizowane wydarzenia związane ze wspólnym oglądaniem meczów czy też filmów (co wynikało z oczekiwań mieszkańców) w CAS. Działanie jest komplementarne w stosunku do Działanie 1.4 Utworzenie Święta Kolonii Robotniczej oraz Działanie 1.3 Organizacja imprez kulturalno-artystycznych. Rekomenduje się utworzenie kalendarza wydarzeń, który będzie komplementarny z pozostałymi wymienionymi działaniami. W odróżnieniu od wymienionych działań opisany cykl imprez będzie głównie miał na celu integrację mieszkańców a organizowane imprezy będą miały oddziaływanie i charakter lokalny. Zakres działań 1.3 i 1.4 ma na celu budowę nowego wizerunku Kolonii Robotniczej w szerszej skali.
Operator / Koordynator	Podmiot zarządzający Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze”.
Potencjalni partnerzy	Mieszkańcy Kolonii Robotniczej, organizacje pozarządowe, miejskie instytucje kultury, wolontariusze, sponsorzy, samorząd lokalny.
Okres realizacji	Imprezy integracyjne będą się odbywały minimum raz w miesiącu, a w sezonie wakacyjnym dwa razy. Rekomenduje się wyznaczenie daty niekolidującej z innymi wydarzeniami odbywającymi się w tym czasie w mieście oraz dostosowanie kalendarza imprez do działań 1.3 i 1.4 realizowanych w obszarze aktywizacji społeczno-kulturalnej.

Wspólnotowość	Cel strategiczny 2. Wzmacnianie lokalnego kapitału społecznego w oparciu o ideę współdziałania i kooperacji
Działanie 2.6	Promocja idei wolontariatu wśród mieszkańców Kolonii Robotniczej
Charakterystyka działania	<p>Celem zadania jest promocja idei wolontariatu poprzez inicjowanie akcji i imprez z udziałem wolontariuszy. W poszczególnych wyspecyfikowanych działaniach wskazuje się na wolontariuszy jako na potencjalnych partnerów realizacji zadań. Idea wolontariatu ma zatem z jednej strony pomagać z znajdowaniu osób chcących angażować się w różnym zakresie w rewitalizację Kolonii Robotniczej, z drugiej natomiast ma aktywizować społeczność lokalną poprzez zachęcanie do wspólnych działań pro publico bono na rzecz swojego najbliższego otoczenia.</p> <p>Dodatkowo w ramach działania zakłada się pozyskanie wolontariuszy w ramach wolontariatu pracowniczego (ang. corporate volunteering) we współpracy z przedsiębiorcami. Wskazane działania polegają na podejmowaniu i wspieraniu przez przedsiębiorcę działalności charytatywnej na rzecz wybranych podmiotów, w szczególności organizacji pozarządowych i określonych przepisami prawa instytucji, przy dobrowolnej współpracy zatrudnionych przez przedsiębiorcę osób. Aktywność dobroczynna organizacji jest wdrażana w ramach strategii „społecznej odpowiedzialności biznesu” (CSR) i „społecznego zaangażowania biznesu” (CCI). Myślą przewodnią obu strategii jest to, że sektor prywatny, przy okazji prowadzonej działalności gospodarczej, podejmuje działanie na rzecz potrzebujących oraz otaczającego go społeczeństwa.</p>
Operator / Koordynator	Podmiot zarządzający Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze”.
Potencjalni partnerzy	Mieszkańcy Kolonii Robotniczej oraz Starachowic, przedsiębiorcy – działają CSR, Centrum CSR.
Okres realizacji	Działanie będzie realizowane całorocznie w zależności od natężenia i potrzeb zwianych z realizowanymi projektami. Zakłada się tworzenie trwałych relacji z poszczególnymi wolontariuszami oraz działania na rzecz wykreowania liderów lokalnych.

Wspólnotowość	Cel strategiczny 2. Wzmacnianie lokalnego kapitału społecznego w oparciu o ideę współdziałania i kooperacji
Działanie 2.7	Wdrażanie rozwiązań na zasadzie Habitat for Humanity
Charakterystyka działania	<p>W związku z dużymi potrzebami remontowymi i modernizacyjnymi ważnym aspektem jest upowszechnianie budownictwa społecznego, włączenie w proces naprawy substancji mieszkaniowej mieszkańców. Idea habitatu ogniskuje się wokół zaangażowania przedsiębiorców, mieszkańców i wszystkich zainteresowanych do działania na rzecz poprawy sytuacji mieszkaniowej. Łączy on w sobie idee wolontariatu oraz pomocy wzajemnej. Co ważne w trakcie budowy / remontów większość prac wykonują mieszkańcy i wolontariusze. Potencjalnie rodziny wpłacają 10% ceny mieszkania przy rozpoczęciu budowy, a następnie spłacają swoje mieszkania w nieoprocentowanych ratach i tym samym zasilają fundusz na kolejne inwestycje. Idea habitatu może być modyfikowana, dostosowana do realiów Kolonii</p>

	Robotniczej, kluczem do jej powodzenia jest zbudowanie koalicji podmiotów, osób, które będą zaangażowane w projekt. Biorąc pod uwagę skalę potrzeb wdrożenie działań niezależnie od skali interwencji samorządowej wydaje się być niezbędne.
Operator / Koordynator	Podmiot zarządzający Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze”.
Potencjalni partnerzy	Mieszkańcy Kolonii Robotniczej, organizacje pozarządowe, wolontariusze, sponsorzy, przedsiębiorcy, działy CSR, samorząd lokalny.
Okres realizacji	Działania mogą rozpocząć się niezwłocznie, niezależnie od utworzenia CAS. Z punktu widzenia realizacji zadania, w szczególności istotne jest przeprowadzenie działań przygotowawczych. Jednocześnie doświadczenie i potencjał wynikający z realizacji zadania, jak również włączenie w prace możliwie dużej liczby mieszkańców dodatnio wpłynie na Działanie 2.2 Stworzenie warsztatowni.

Wspólnotowość	Cel strategiczny 2. Wzmacnianie lokalnego kapitału społecznego w oparciu o ideę współdziałania i kooperacji
Działanie 2.8	Integracja międzypokoleniowa mieszkańców
Charakterystyka działania	Biorąc pod uwagę duże potrzeby związane ofertą i integracją zarówno osób młodych i seniorów należy skierować interwencje na integrację międzypokoleniową. Działania pn. „Seniorzy i młodzi w twórczym działaniu” będzie realizowane przez partnerstwo Klubu Seniora (Działanie 3.1 Zorganizowanie na terenie Kolonii Robotniczej Klubu Seniora) i Klubu Młodzieżowego (Działanie 3.3 Utworzenie Klubu Młodzieżowego). W ramach inicjatywy międzypokoleniowej realizowane będą zajęcia warsztatowe w formie zajęć edukacyjnych, manualnych, treningu umiejętności prospołecznych, mające na celu poprawę kondycji psychicznej odbiorców, manualnej. Poprzez uczestnictwo w zajęciach odbiorcy programu mogli rozwijać swoje umiejętności społeczne.
Operator / Koordynator	Podmiot zarządzający Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze”. Uniwersytet Trzeciego Wieku w Starachowicach.
Potencjalni partnerzy	Mieszkańcy Kolonii Robotniczej – seniorzy i młodzież, organizacje pozarządowe, wolontariusze, samorząd lokalny, powołane do życia podmioty na terenie Kolonii Robotniczej: Klub Seniora i Klub Młodzieżowy.
Okres realizacji	Działania z zakresu integracji międzypokoleniowej będą realizowane całorocznie korzystając z bazy Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze”. Rekomenduje się wykorzystanie kapitału doświadczenia samorządu lokalnego z zakresu polityk senioralnych oraz energii zorganizowanych grup mieszkańców Kolonii Robotniczej.

Cel strategiczny 3. Zwiększenie poziomu reintegracji społecznej oraz wsparcia grup defaworyzowanych

Trzeci z celów koncepcji odnosi się wprost do zagadnienia reintegracji społecznej, która stanowi istotne wyzwanie z punktu widzenia wyzawań stojących przed operatorem rewitalizacji na obszarze wsparcia. Pierwszy i drugi z opisanych wcześniej celów koncentrują się na budowaniu zintegrowanej wspólnoty mieszkańców oraz zapewnieniu oferty spędzania czasu wolnego dla poszczególnych grup zamieszkujących obszar. Mają tym samym charakter działań, które zmienią wizerunek tej części miasta i potencjalnie staną się impulsem pożądanym zmian, jak również wpłyną na poprawę jakości życia mieszkańców Kolonii Robotniczej. Natomiast sekwencja zadań zbiorczo definiowana w kontekście integracji społecznej ogniskuje się wokół kwestii systematycznej pracy społecznej i socjalnej o charakterze prewencyjnym, ukierunkowanym na ograniczanie negatywnych zjawisk społecznych zarówno w odniesieniu do dzieci, młodzieży, jak również rodzin oraz osób starszych. Kolejność proponowanej interwencji nie ma przypadkowego charakteru, uznano, że tworzone miejsce nie ma swym charakterem przypominać klasycznej placówki pomocowej. Działania socjalne mają w omawianej przestrzeni zaistnieć natomiast nie powinny mieć charakteru wiodącego. Tym samym reintegracja społeczna i w dalszej kolejności zawodowa znajdują się niejako w drugiej kolejności. Osiągnięcie zmiany społecznej niniejsza koncepcja warunkuje wykorzystaniem potencjałów i zasobów miejsca – Kolonii Robotniczej i wszystkich jej mieszkańców.

Integracja	Cel strategiczny 3. Zwiększenie poziomu reintegracji społecznej oraz wsparcia grup defaworyzowanych
Działanie 3.1	Zorganizowanie na terenie Kolonii Robotniczej Klubu Seniora
Charakterystyka działania	<p>W związku z dużą liczbą seniorów na terenie Kolonii Robotniczej kluczowe znaczenie ma stworzenie inicjatyw skierowanych do tej grupy, jedną z nich jest inicjatywa integracji międzypokoleniowej (Działanie 2.8 Integracja międzypokoleniowa mieszkańców). Niemniej podstawowe znaczenie ma powołanie do życia Klubu Seniora, który będzie ściśle współpracował z Uniwersytetem Trzeciego Wieku w Starachowicach. Wśród seniorów na terenie Kolonii Robotniczej można wskazać osoby samotne, chore, cierpiące i potrzebujący wszystkie te osoby wymagają wsparcia, które Klub Seniora będzie mógł zapewnić.</p> <p>Głównym zadaniem Klubu Seniora będzie przełamywanie izolacji i samotności z jaką często borykają się ludzie starsi oraz aktywizacja i integracja osób starszych. Kolejnymi ważnymi celami i zadaniami jednostki będzie tworzenie nowych więzi społecznych, poprzez integrację i organizowanie wzajemnej pomocy ze stosowaniem zasady wzajemności. Zapobieganie rosnącej przepaści między seniorami, a aktywnym młodym pokoleniem, które jest lepiej dostosowane do nowych warunków gospodarczych i społecznych.</p>

Operator / Koordynator	Podmiot zarządzający Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze”. Uniwersytet Trzeciego Wieku w Starachowicach.
Potencjalni partnerzy	Mieszkańcy Kolonii Robotniczej, organizacje pozarządowe, wolontariusze, samorząd lokalny.
Okres realizacji	Klub Seniora będzie działał całorocznie, a swoją siedzibę będzie miał w Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze”.

Integracja	Cel strategiczny 3. Zwiększenie poziomu reintegracji społecznej oraz wsparcia grup defaworyzowanych
Działanie 3.2	Projekt streetworker
Charakterystyka działania	Działanie polega na prowadzeniu niezinstytucjonalizowanej pracy socjalnej na rzecz poszczególnych grup społecznych mieszkających i przebywających na terenie Kolonii Robotniczej, szczególnie w odniesieniu do młodzieży. Innymi słowy streetworking to praca uliczna, pedagogika ulicy, natomiast streetworkerzy to pedagodzy ulicy. Streetworking to forma pracy polegająca na interwencji i działaniach opiekuńczych, które skierowane są do dzieci społecznie najbardziej zmarginalizowanych i zaniedbanych. Działanie dobrze wpisuje się w reintegrację społeczną w „enklawach biedy”, czyli środowiskach w architekturze miasta oddzielonych i wykluczonych ze względu na niski poziom zamożności mieszkańców, liczne uzależnienia, relatywnie wysoki poziom przestępczości (w warunkach starachowickich w taki sposób można definiować Kolonię Robotniczą). Istotą streetworkingu jest praca w środowisku osób do których pracujący starają się dotrzeć bezpośrednio – bez założenia przymusowego dokonywania zmian w ich środowiskach. Pedagogzy ulicy dążą do umocnienia szacunku ludzi wobec samych siebie oraz do powolnego wprowadzania podopiecznych do pełnego udziału w życiu społecznym. Celem staje się wsparcie i pomoc tych, którzy sami się o nią nie zgłoszą. Głównymi zasadami jest edukacja nieformalna, prewencja bezpośrednia, ograniczanie ryzyka pogłębiania się wykluczenia.
Operator / Koordynator	Podmiot zarządzający Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze”.
Potencjalni partnerzy	Mieszkańcy Kolonii Robotniczej, organizacje pozarządowe, wolontariusze, szkoły, świetlice środowiskowe.
Okres realizacji	Streetworking jako działanie będzie realizowane całorocznie. Rekomenduje się utworzenie nieformalnej grupy, która dysponuje największą wiedzą na temat charakterystyki młodych mieszkańców Kolonii Robotniczej, takich jak pedagogzy szkolni, pracownicy socjalni czy też pracujący w świetlicach środowiskowych jako środowiska wspierające streetworkerów i sam projekt.

Integracja	Cel strategiczny 3. Zwiększenie poziomu reintegracji społecznej oraz wsparcia grup defaworyzowanych
Działanie 3.3	Utworzenie Klubu Młodzieżowego
Charakterystyka działania	Utworzenie Klubu Młodzieżowego ma na celu zapewnienie rozrywki połączonej z edukacją, a także wykreowanie miejsca spotkań i nauki. Chętni młodzi mieszkańcy Kolonii Robotniczej będą mieli możliwość wyboru zajęć, prowadzonych przez specjalistów, które odpowiadają ich zainteresowaniom. Co ważne program Klubu i jego faktyczna działalność będzie ściśle korespondowała z oczekiwaniami i potrzebami młodzieży. Poprzez realizację działania możliwa będzie integracja młodzieży i stworzenie nowego miejsca do spędzania wspólnie wolnego czasu poznając kulturę, literaturę, oraz sztukę: filmy, książki lub muzykę. Dodatkowo na platformie społecznościowej Facebook zostanie założony profil Klubu, gdzie członkowie będą mogli się kontaktować, wymieniać opiniami i pomysłami na dalsze przedsięwzięcia. Sala wygospodarowana na działalność Klubu Młodzieżowego w CAS zostanie odpowiednio wyposażona m.in. w wygodne pufy, a wystrój będzie dziełem młodzieży zgłaszającej akces do Klubu.
Operator / Koordynator	Podmiot zarządzający Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze”.
Potencjalni partnerzy	Mieszkańcy Kolonii Robotniczej, organizacje pozarządowe, wolontariusze, samorząd lokalny, szkoły, świetlice środowiskowe.
Okres realizacji	Klub Młodzieżowy będzie działał całorocznie, a swoją siedzibę będzie miał w Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze”.

Integracja	Cel strategiczny 3. Zwiększenie poziomu reintegracji społecznej oraz wsparcia grup defaworyzowanych
Działanie 3.4	Prowadzenie profilaktyki w zakresie zdrowego trybu życia
Charakterystyka działania	Działanie ukierunkowane jest na promocję zdrowego stylu życia skierowana do ogółu mieszkańców Kolonii Robotniczej. Charakter prowadzonej działalności będzie prewencyjny i promocyjny. W ramach projektu zaplanowano następujące zadania: cyklicznie organizowane Punkty informacyjno-medyczne oraz akcje promujące zdrowy styl życia w ramach, których będzie można dokonać pomiaru ciśnienia krwi, poziomu glukozy, cholesterolu i skonsultować wyniki z lekarzem, celem uzyskania informacji o dalszym postępowaniu w zakresie profilaktyki lub podjęcia leczenia oraz warsztaty w zakresie zdrowego żywienia. W zależności od potrzeb działania mogą zostać uzupełnione o Akademię Ruchu czy też Akademię Dobrej Rady stanowiącą formę poradnictwa i wsparcia w trudnych sytuacjach życiowych (w rozumieniu psychospołecznym).
Operator / Koordynator	Podmiot zarządzający Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze”.
Potencjalni partnerzy	Mieszkańcy Kolonii Robotniczej, organizacje pozarządowe, samorząd lokalny, instytucje i organizacje zajmujące się ochroną zdrowia i profilaktyką.
Okres realizacji	Projekt będzie prowadzony całorocznie.

Integracja	Cel strategiczny 3. Zwiększenie poziomu reintegracji społecznej oraz wsparcia grup defaworyzowanych
Działanie 3.5	Coaching jako narzędzie wspierania mieszkańców Kolonii Robotniczej
Charakterystyka działania	Działania coachingowe nie są terapią, ani też formą doradztwa - to forma rozwoju personalnego dla osób znajdujących się w problemowej sytuacji. Coaching to droga od punktu, w którym się znajdujesz, do punktu, w którym chcesz być. Coach towarzyszy w tej drodze i dba o prawidłowy przebieg procesu, w którym wprowadzasz zmiany w swoim życiu i realizujesz wyznaczone przez siebie cele w różnych aspektach swego życia. To wzięcie odpowiedzialności za swoje decyzje, wybory i działania. Opisana metoda może być skierowana do jednostek i pojedynczych osób zgłaszających się o wsparcie, jak również do całych rodzin.
Operator / Koordynator	Podmiot zarządzający Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze”.
Potencjalni partnerzy	Mieszkańcy Kolonii Robotniczej, organizacje pozarządowe, samorząd lokalny.
Okres realizacji	Projekt będzie prowadzony całorocznie.

Integracja	Cel strategiczny 3. Zwiększenie poziomu reintegracji społecznej oraz wsparcia grup defaworyzowanych
Działanie 3.6	Organizacja zintegrowanego wsparcia społecznego dla mieszkańców
Charakterystyka działania	Działanie skupia się na pomocy osobom potrzebującym w sytuacjach trudnych. Zachowania pomocne w zaspokajaniu potrzeb w trudnych sytuacjach oferowane przez osoby znaczące i grupy odniesienia danej osoby. Wsparcie jest szeroko rozumianą pomocą udzielaną przez jednostki będące z odbiorcą w sieci kontaktów i może przybierać formy: wsparcia emocjonalnego – które obejmuje przekazywanie emocji podtrzymujących, uspokajających, okazywanie troski; ma na celu budowanie poczucia bezpieczeństwa, opieki i przynależności, wsparcia informacyjnego, które polega na wymianie informacji mających polepszyć poprawę zrozumienia swojej trudnej sytuacji życiowej przez osobę wspieraną, zrozumienie sytuacji i położenia życiowego w trakcie i po momencie problemowym. Dodatkowo w ramach wsparcia społecznego prowadzone będzie m.in. poradnictwo prawne oraz poradnictwo psychologiczne. Działalność poradnicza obejmuje udzielanie wskazówek, przedstawianie różnych opcji wyboru i postępowania.
Operator / Koordynator	Podmiot zarządzający Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze”.
Potencjalni partnerzy	Mieszkańcy Kolonii Robotniczej, organizacje pozarządowe, samorząd lokalny.
Okres realizacji	Projekt będzie prowadzony całorocznie.

Integracja	Cel strategiczny 3. Zwiększenie poziomu reintegracji społecznej oraz wsparcia grup defaworyzowanych
Działanie 3.7	Włączenie instytucji pomocy społecznej do działań podejmowanych w ramach CAS
Charakterystyka działania	Do sekwencji działań związanych z integracją należy konsekwentnie włączać instytucji publiczne szczególnie te, które z punktu widzenia przepisów prawa wspierają m.in. mieszkańców Kolonii Robotniczej. W tym kontekście istotne jest włączanie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Starachowicach do procesu działań rewitalizacyjnych na obszarze wsparcia. Uznaje się kluczową rolę MOPS jako instytucji aktywnie działającej na terenie priorytetowego obszaru rewitalizacji w mieście jakim jest Kolonia Robotnicza. Potencjalnie zakłada się możliwość wdrożenia Programu Aktywności Lokalnej ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego 2014-2020.
Operator / Koordynator	Podmiot zarządzający Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze” oraz Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Starachowicach.
Potencjalni partnerzy	-
Okres realizacji	Działania realizowane ustawicznie. Rekomenduje się rozpoczęcie współpracy z MOPS-em na etapie planowania wdrażania poszczególnych elementów koncepcji w charakterze partnera wiodącego.

Cel strategiczny 4. Wzrost zdolności do zatrudnienia osób wykluczonych, zagrożonych wykluczeniem społecznym i wchodzących na rynek pracy

Punktem wyjścia rozważań w zakresie wsparcia zawodowego mieszkańców Kolonii Robotniczej i w istocie w dużej mierze działań nastawionych na reintegrację zawodową w ramach oferty Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze” jest fakt, że będzie to placówka, mająca charakter ściśle lokalny (dedykowany mieszkańcom konkretnego obszaru). Przeprowadzone badania diagnostyczne wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji wskazały, że mimo widocznych problemów społecznych mieszkańców (bezrobocie, uzależnienia, ubóstwo) aktywizacja zawodowa nie jest oczekiwaną przez mieszkańców formą pomocy w sensie priorytetu. Wobec zdiagnozowanej bariery (brak woli pracy i znaczne często długoletnie oddalenie od rynku pracy) konieczne jest podjęcie inicjatyw odpowiadającym na bardzo konkretne, indywidualne potrzeby mieszkańców (zawsze na podstawie indywidualnej diagnozy), a dobór świadczonych usług powinien być zawsze precyzyjny, tak by odbiorca był przekonany, że jej potrzebuje. Tym samym priorytetem w zakresie aktywizacji zawodowej jest wzrost zdolności do zatrudnienia osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym

z obszaru rewitalizowanego wraz z ich rodzinami. Jednocześnie na szczególną uwagę we wsparciu winny zasługiwać osoby wchodzące na rynek pracy i niepełnosprawni. Dodatkowo należy podkreślić, że CAS będzie płaszczyzną wykorzystującą potencjał instytucji rynku pracy.

Wsparcie zawodowe	Cel strategiczny 4. Wzrost zdolności do zatrudnienia osób wykluczonych, zagrożonych wykluczeniem społecznym i wchodzących na rynek pracy
Działanie 4.1	Organizacja wsparcia zasadniczego – Program Aktywizacja i Integracja
Charakterystyka działania	Program Aktywizacja i Integracja (aktywizacja zawodowa osób długotrwale bezrobotnych) wraz z innymi towarzyszącymi działaniami z zakresu usług społecznych (o profilu zawodowym, edukacyjnym, zdrowotnym) wspierających osoby zagrożone wykluczeniem społecznym to filar polityki reintegracji zawodowej na terenie Kolonii Robotniczej. Możliwość realizacji specjalistycznych programów pomocowych dają środki Unii Europejskiej w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 – działanie 9.1 Aktywna integracja zwiększająca szanse na zatrudnienie. W ramach tego działania możliwe jest przeprowadzenie kompleksowej zawodowej i zindywidualizowanej aktywizacji społecznej wykorzystującej w zależności od potrzeb elementy aktywizacji edukacyjnej, społecznej i ekonomicznej (kontrakty socjalne, programy aktywności lokalnej, programy integracji społecznej i zawodowej, szkolenia, staże, terapie, poradnictwo).
Operator / Koordynator	Podmiot zarządzający Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze”.
Potencjalni partnerzy	Samorząd lokalny, organizacja pozarządowa, instytucja rynku pracy.
Okres realizacji	Projekt będzie realizowany w okresie dwuletnim, jak również w okresie trwałości projektu.

Wsparcie zawodowe	Cel strategiczny 4. Wzrost zdolności do zatrudnienia osób wykluczonych, zagrożonych wykluczeniem społecznym i wchodzących na rynek pracy
Działanie 4.2	Klub Małego Zawodowca z Kolonii Robotniczej
Charakterystyka działania	Klub Małego Zawodowca będzie realizowany na terenie Kolonii Robotniczej przez Centrum Kształcenia Praktycznego w Starachowicach. Proponowane zajęcia warsztatowe pomagają uczniom odkrywać i rozumieć tajniki poszczególnych zawodów poprzez zabawę. Ulokowanie części zajęć w ramach tych warsztatów w CAS będzie się przyczyniać z jednej strony do wykorzystania potencjału lokalnych organizacji / instytucji, z drugiej oferta trafi wprost do mieszkańców obszaru rewitalizacji, przyczyniając się do zniwelowania problemów społecznych.
Operator / Koordynator	Podmiot zarządzający Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze” oraz Centrum Kształcenia Praktycznego.

Potencjalni partnerzy	-
Okres realizacji	Projekt będzie realizowany w formule ciągłej, począwszy od momentu powołania do życia Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze”.

Wsparcie zawodowe	Cel strategiczny 4. Wzrost zdolności do zatrudnienia osób wykluczonych, zagrożonych wykluczeniem społecznym i wchodzących na rynek pracy
Działanie 4.3	Włączanie instytucji rynku pracy w rewitalizację Kolonii Robotniczej
Charakterystyka działania	Proponowane działanie skupia się na lokowaniu usług innych instytucji i działania oddolne. Rekomendowanym podejściem w zakresie aktywizacji zawodowej w CAS winno być w pierwszej kolejności lokowanie specjalistycznych usług świadczonych przez inne podmioty z terenu Starachowic. Lokalne podmioty posiadają w swojej ofercie szeroki wachlarz usług świadczonych dla różnych grup – dzieci, niepełnosprawnych, bezrobotnych. Szeroka kooperacja, stworzenie koalicji podmiotów działających na rzecz reintegracji zawodowej mieszkańców Kolonii Robotniczej to warunek skuteczności działań. Warto podkreślić, że skuteczność działań zwiększanie zatrudnialności grup defaworyzowanych w pierwszej kolejności wynika z efektywności pracy socjalnej i wdrażania działań związanych z szeroko rozumianą reintegracją społeczną.
Operator / Koordynator	Podmiot zarządzający Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze”.
Potencjalni partnerzy	Powiatowy Urząd Pracy, Zakład Doskonalenia Zawodowego, Centrum Kształcenia Praktycznego, samorząd lokalny.
Okres realizacji	Projekt będzie realizowany w formule ciągłej, począwszy od momentu powołania do życia Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze”.

Wsparcie zawodowe	Cel strategiczny 4. Wzrost zdolności do zatrudnienia osób wykluczonych, zagrożonych wykluczeniem społecznym i wchodzących na rynek pracy
Działanie 4.4	Wzmacnianie kompetencji miękkich
Charakterystyka działania	W ramach działalności Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze” będą świadczone usługi w zakresie zajęć dodatkowych dla uczniów i uczennic (zajęcia pozaszkolne) ukierunkowanych na pokazania wartości pracy; szkolenia, kursy oraz warsztaty umiejętności zawodowych. Jednocześnie z punktu widzenia wchodzenia na rynek pracy priorytetowe znaczenie mają szkolenia z umiejętności miękkich (zarządzanie czasem, motywacja), zajęcia ukierunkowane na rozwój zainteresowań i aspiracji edukacyjnych. W celu indywidualizacji wsparcia rekomenduje się również wprowadzenie usług szerokiego pojętego coachingu, mającego na celu podnoszenie aspiracji i skuteczne, indywidualne pokierowanie działaniami osób chcących wejść na rynek pracy.

	Działanie jest komplementarne w stosunku do działań skupiających się na reintegracji społecznej, a w szczególności należy podkreślić Działanie 3.5 Coaching jako narzędzie wspierania mieszkańców Kolonii Robotniczej.
Operator / Koordynator	Podmiot zarządzający Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze”.
Potencjalni partnerzy	Samorząd lokalny, szkoły, instytucje rynku pracy oraz instytucje otoczenia biznesu.
Okres realizacji	Projekt będzie realizowany w formule ciągłej, począwszy od momentu powołania do życia Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze”.

Wsparcie zawodowe	Cel strategiczny 3. Zwiększenie poziomu reintegracji społecznej oraz wsparcia grup defaworyzowanych
Działanie 4.5	Projekt broker edukacyjny
Charakterystyka działania	Działanie zakłada zatrudnienie brokera edukacyjnego na terenie Kolonii Robotniczej, którego praca ma charakter doradczy, bardzo zbliżony do specyfiki profesji doradcy zawodowego. Broker edukacyjny to w istocie pośrednik między klientem a rynkiem szkoleniowym, doradca edukacyjny dobierający kierunek, rodzaj, poziom szkolenia, konfrontując je z potrzebami rynku uwzględniając przy tym certyfikację, koszty szkolenia i indywidualne możliwości psychofizyczne i ekonomiczne klienta. Najważniejszym novum osiągniętym dzięki projektowi będzie wyjście naprzeciw oczekiwaniom mieszkańców i wykorzystanie nowoczesnych narzędzi reintegracji zawodowej.
Operator / Koordynator	Podmiot zarządzający Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze”.
Potencjalni partnerzy	Instytucje szkoleniowe, instytucje rynku pracy.
Okres realizacji	Projekt będzie realizowany w formule ciągłej, począwszy od momentu powołania do życia Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze”.

3.4.2 Indykatywny katalog potencjalnych działań do realizacji

Poza wymienionym katalogiem działań w ramach planów operacyjnych dla Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze” należy wymienić w formie otwartego katalogu działania, które mogą być realizowane w ramach przyjętej formuły CAS. Co ważne grupa kilkudziesięciu szczegółowo opisanych działań jest efektem postulatów, oczekiwań oraz wypracowywanych w formie warsztatowej koncepcji. Innymi słowy zawartość treściowa opracowania na poziomie operacyjnym jest usystematyzowaną i ustrukturyzowaną wypadkową głosów mieszkańców Kolonii Robotniczej oraz liderów lokalnych oraz interesariuszy rewitalizacji w mieście. Poniższy katalog należy traktować jako listę o charakterze

uzupełniającym, mogącym stanowić inspirację do rozwijania działalności Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze”.

- Działania edukacyjne m.in. szkolenia, seminaria, konferencje, grupy wymiany doświadczeń, wizyty studyjne, spotkania z ekspertami, spotkania tematyczne;
- Działania wspierające m.in. doradztwo, mentoring, wspieranie w pozyskiwaniu zewnętrznych zasobów przez organizacje i grupy nieformalne (np. korzystanie z lokali miejskich, sprzętu);
- Animacja współpracy, sieciowanie i budowanie partnerstw między mieszkańcami/grupami nieformalnymi/ NGO, sektorem publicznym, biznesem, nauką m.in. spotkania, konferencje, grupy robocze, networkingi, wymiana zasobów;
- Animacja lokalnej aktywności mieszkańców/grup nieformalnych/NGO m.in. spotkania, grupy wymiany doświadczeń, wsparcie lub wspólna realizacja inicjatywy, działania motywacyjne i inspiracyjne;
- Działania informacyjno-promocyjne m.in.: o promocja postaw obywatelskich, wolontariatu, budowanie pozytywnego wizerunku NGO i ruchów społecznych, kampanie informacyjno – promocyjne;
- Udostępnianie i wynajem powierzchni (np. sale, przestrzeń biurowa i coworkingowa, magazyn) i innych zasobów materialnych będących w dyspozycji CO (np. sprzęt komputerowy, krzesła, namioty, nagłośnienie) do pracy biurowej oraz prowadzenia działalności;
- Warsztat animatora – narzędzia i metody działania w realizacji inicjatyw;
- Prowadzenie spotkań, budowanie i motywowanie zespołu;
- Inicjowanie i rozwój organizacji pozarządowych;
- Prowadzenie warsztatów teatralnych;
- Organizacja różnorodnych kół zainteresowań w zależności od artykułowanych potrzeb przez mieszkańców.

3.4.3 Program działań Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze” – schemat interwencji

Aktywizacja społeczno-kulturalna

DOMENA I

CEL STRATEGICZNY 1.

Zwiększenie atrakcyjności Kolonii Robotniczej poprzez tworzenie atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego

Działanie 1.1	Kształtowanie czytelnictwa na terenie Kolonii Robotniczej
Działanie 1.2	Utworzenie kina plenerowego
Działanie 1.3	Organizacja imprez kulturalno-artystycznych
Działanie 1.4	Utworzenie Święta Kolonii Robotniczej
Działanie 1.5	Organizacja konkursu i wystawy pn. „Kolonia Robotnicza w twoim obiektywie”
Działanie 1.6	Realizacja spotkań z mieszkańcami na potrzeby wypracowania nazwy własnej dla CA
Działanie 1.7	Estetyzacja miasta – wykorzystanie designu w przestrzeni publicznej
Działanie 1.8	Organizacja warsztatów ogrodniczych dla dzieci

Wspólnotowość

DOMENA II

CEL STRATEGICZNY 2.

Wzmacnianie lokalnego kapitału społecznego w oparciu o ideę współdziałania i kooperacji

Działanie 2.1	Organizacja żywych lekcji historii
Działanie 2.2	Stworzenie warsztatowni
Działanie 2.3	Uruchomienie programu „Starszy Brat - Starsza Siostra”
Działanie 2.4	Organizacja wspólnych ogródków sąsiedzkich
Działanie 2.5	Organizacja cyklicznych imprez integracyjnych dla mieszkańców
Działanie 2.6	Promocja idei wolontariatu wśród mieszkańców Kolonii Robotniczej
Działanie 2.7	Wdrażanie rozwiązań na zasadzie Habitat for Humanity
Działanie 2.8	Integracja międzypokoleniowa mieszkańców

Integracja

DOMENA III

CEL STRATEGICZNY 3.

Zwiększenie poziomu reintegracji społecznej oraz wsparcia grup defaworyzowanych

Działanie 3.1	Zorganizowanie na terenie Kolonii Robotniczej Klubu Seniora
Działanie 3.2	Projekt streetworker
Działanie 3.3	Utworzenie Klubu Młodzieżowego
Działanie 3.4	Prowadzenie profilaktyki w zakresie zdrowego trybu życia
Działanie 3.5	Coaching jako narzędzie wspierania mieszkańców Kolonii Robotniczej
Działanie 3.6	Organizacja zintegrowanego wsparcia społecznego dla mieszkańców
Działanie 3.7	Włączenie instytucji pomocy społecznej do działań podejmowanych w ramach CAS

Wsparcie zawodowe

DOMENA IV

CEL STRATEGICZNY 4.

Wzrost zdolności do zatrudnienia osób wykluczonych, zagrożonych wykluczeniem społecznym i wchodzących na rynek pracy

Działanie 4.1	Organizacja wsparcia zasadniczego – Program Aktywizacja i Integracja
Działanie 4.2	Klub Małego Zawodowca z Kolonii Robotniczej
Działanie 4.3	Włączanie instytucji rynku pracy w rewitalizację Kolonii Robotniczej
Działanie 4.4	Wzmacnianie kompetencji miękkich
Działanie 4.5	Projekt broker edukacyjny

4. Założenia do analizy finansowej

Z punktu widzenia bieżącej i systemowej działalności Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze” istotne znaczenie mają potencjalne źródła finansowania placówki. Budowanie potencjału finansowego instytucji wymaga czasu i jest długotrwałym procesem, który powinien prowadzić do zapewnienia bezpieczeństwa finansowego. W związku z założonym modelem funkcjonowania CAS – w pierwszej kolejności za placówkę będzie odpowiadał starachowicki samorząd, a w dalszej perspektywie podmiot zewnętrzny w stosunku do Urzędu Miejskiego i sektora publicznego. Co ważne prowadzenie działalności Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze” w oparciu o stabilne finansowanie pozwoli jego realizatorom skoncentrować się na zapewnieniu jakości pracy ze społecznością zamieszkującą Kolonię Robotniczą. Tworząc niniejszą koncepcję wielkość środków niezbędnych do uruchomienia i prowadzenia działalności przez CAS jest trudna do oszacowania w związku z tym należy zwrócić uwagę na czynniki determinujące wielkość nakładów, które będą ponoszone na placówkę są nimi: zakres oddziaływania (liczba użytkowników, rodzaje programów), możliwości lokalowe (kubatura budynku/lokalu) oraz wielkości struktury organizacyjnej (zatrudniony personel, liczba wolontariuszy).

Biorąc pod uwagę powyższe uwarunkowania analiza finansowa obejmuje możliwe mechanizmy finansowania działalności CAS w wariancie samorządowym oraz w modelu partnerskim obejmującym organizację zewnętrzną w stosunku do Urzędu Miejskiego w Starachowicach. Rozdział kończą wskazania konkretnych działań wpisujących się w koncepcję dla CAS. Warto podkreślić, że najlepszą strategią dla zapewnienia trwałości działania CAS (niezależnie od przyjętego modelu) jest dywersyfikacja (zróżnicowanie) źródeł finansowania.

4.1 Montaż finansowy

Poniżej przedstawiono montaż finansowy stanowiący podstawę do sporządzenia kompleksowej analizy finansowej dla realizacji całego przedsięwzięcia obejmującej zakres inwestycji infrastrukturalnej oraz prowadzenia działalności programowej. Założenia w tabeli stanowią wstępny / ramowy budżet związany z utworzeniem i rozpoczęciem działalności przez Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze” (uwzględniają etap związany z prowadzeniem działalności bez kosztów remontowych).

Tabela 2 Montaż finansowy – założenia wstępne

L.p.	Rodzaj kosztów	Rodzaj miary	Koszt całkowity (w zł)
1.	Koszty osobowe pracowników	Rocznie	172 800,00
2.	Koszty eksploatacji budynku	Rocznie	18 433,76 zł
3.	Media (C.O., energia elektryczna, woda i kanalizacja Śmieci)	Rocznie	50 492,48 zł
4.	Materiały, produkty i sprzęt do prowadzenia zajęć, sekcji zainteresowań, spotkań	Rocznie	12 000,00 zł

Źródło: opracowanie własne

4.2 Potencjalne źródła finansowania

Podmioty prowadzące CAS mogą korzystać z następujących form finansowania działalności:

1. **Darowizna** – jest to nieodpłatne przekazanie środków finansowych, rzeczowych przez darczyńcę. Ma na celu wzbogacenie obdarowanego bez czerpania korzyści przez darczyńcę. Przepisy dotyczące darowizny zawarte są w Księdze trzeciej (Tytuł XXXIII) Kodeksu Cywilnego.
2. **Sponsoring** – jest to rodzaj umowy partnerskiej, w której sponsor przekazuje podmiotowi sponsorowanemu środki konieczne do realizacji jego celów. W zamian zaś uzyskuje korzyści w postaci promocji swojej marki, wizerunku oraz produktów. Rozpoczynając współpracę z potencjalnym sponsorem należy opracować i przedstawić ofertę sponsoringową, która wyjdzie naprzeciw biznesowym potrzebom sponsora. Oferta musi określać kim jesteśmy, co chcemy zrobić oraz korzyści dla sponsora z podjętej współpracy. Warto sięgać do sponsorów lokalnych, którzy znajdują wartość we wspieraniu lokalnej społeczności.
3. **Granty** – są to celowe, określone w czasie dotacje, udzielane w trybie konkursowym. Aby otrzymać grant należy przygotować odpowiedni wniosek, zgodnie z warunkami określonymi przez grantodawcę oraz złożyć go w określonym przez grantodawcę terminie. Wnioski muszą być zgodne z określonymi przez grantodawcę celami. O granty można ubiegać się do:
 - a. instytucji publicznych, np. organy rządowe, samorządowe, w tym instytucje dysponujące środkami z funduszy Unii Europejskiej itp.,

- b. instytucji międzynarodowych, np. Komisja Europejska, Rada Europy itp.,
 - c. organizacji międzynarodowych, np. UNESCO, ONZ, Amnesty International itp.,
 - d. krajowych fundacji, stowarzyszeń, np. Fundacja Batorego, Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności, Fundacja RITA itp.,
 - e. prywatnych firm, np. Fundacja Kronenberga, City Bank Handlowy itp.
4. **Prowadzenie działalności gospodarczej** w przypadku przyjęcia modelu funkcjonowania CAS, w którym rolę operatora pełni stowarzyszenie, fundacja lub spółdzielnia socjalna.
5. **Kontraktowanie usługi** – jest to przekazanie podmiotom niepublicznym (w przypadku CAS może to być podmiot powołany do zarządzania CAS np. stowarzyszenie, fundacja lub spółdzielnia socjalna) realizacji zadań własnych samorządu w trybie konkursowym, zazwyczaj w formie powierzenia. Wszystkie samorządy mają możliwość przekazywania zadań własnych w takiej formie. Prowadzenie Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze” jako kompleksowej usługi społecznej, polegającej na organizowaniu społeczności lokalnej, może zostać zlecone jako zadanie publiczne do wykonania organizacji pozarządowej.

Powyższe potencjalne źródła finansowania mogą być wykorzystywane w ramach działalności CAS na równych etapach działalności w zależności od przyjętego modelu funkcjonalnego. Poniżej przedstawiono dwa konkretne źródła finansowania dla CAS w formule, kiedy jest jednostką organizacyjną miasta.

1. RPO Świętokrzyskie – 9.1 aktywna integracja. Działanie 9.1 Aktywna integracja zwiększająca szanse na zatrudnienie. Grupy docelowe: osoby zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym, w tym osoby z niepełnosprawnościami, osoby bezrobotne, dla których ustalono trzeci profil pomocy (oddaleni od rynku pracy), otoczenie osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym w zakresie niezbędnym do wsparcia osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym w ramach programu. Typy operacji: kompleksowa – zawodowa i zindywidualizowana aktywizacja społeczna wykorzystująca w zależności od potrzeb elementy aktywizacji edukacyjnej, społecznej i zawodowej: kontrakty socjalne, programy aktywności lokalnej, programy integracji społecznej i zawodowej, szkolenia, staże, terapie, poradnictwo oraz usługi aktywnej integracji, o charakterze społecznym, zawodowym, edukacyjnym, zdrowotnym.
2. Oś priorytetowa IV Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa. Działanie 4.1 Innowacje społeczne. Grupy docelowe: Odbiorcy i użytkownicy nowych rozwiązań właściwych dla obszarów innowacji społecznych wskazanych zgodnie z zasadami wdrażania PO WER. Typy

projektów: 1. Mikro-innowacje - inkubacja nowych załączkowych pomysłów, w tym ich opracowanie i rozwinięcie, oraz przetestowanie i upowszechnienie, a także podjęcie działań w zakresie włączenia do polityki i praktyki. 2. Makro-innowacje - opracowanie (o ile będzie to konieczne), przetestowanie, upowszechnienie i włączenie do polityki i praktyki nowych rozwiązań. 3. Skalowanie innowacji społecznych - dopracowanie (o ile będzie to konieczne) i zwiększenie wykorzystania nowych rozwiązań, stosowanych dotąd w ograniczonym zakresie lub o ograniczonym zasięgu.

W poniższej tabeli przedstawiono przykładowe konkretne programy z których CAS mógłby korzystać wraz z odniesieniem do stron internetowych czy też konkretnych konkursów. Poniższe zestawienie stanowi wybór, opcjonalne możliwości korzystania z konkretnych funduszy. Tym samym katalog ma charakter indykatywny.

Tabela 3 Potencjalne źródła działalności CAS – synteza

L.p.	Źródło finansowania	Opis	Odniesienie do strony internetowej
1.	Program Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2014-2020	Realizacja Programu FIO ma umożliwić obywatelom angażowanie się w różnorodne działania na rzecz innych, swoich wspólnot oraz w tworzenie, realizację i monitoring polityk publicznych.	www.ekonomiaspoleczna.gov.pl/Program,FIO,2014-2020,1189.html
2.	Świętokrzyski Fundusz Młodych Inicjatyw	Projekt „Świętokrzyski Fundusz Młodych Inicjatyw – III edycja” jest realizowany przez Stowarzyszenie Integracja i Rozwój. Projekt jest realizowany w ramach Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich, finansowanego ze środków Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego.	www.fio.sir.com.pl
3.	Projekty międzynarodowe	Realizacja projektów międzynarodowych takich jak Międzynarodowy Fundusz Wyszehradzki czy Erasmus Plus	www.eurodesk.pl
4.	Fundacja Bankowa im. Leopolda Kronenberga	Fundacja Kronenberga przy Citi Handlowy powstała w 125. rocznicę otwarcia Banku Handlowego w Warszawie S.A. Za jej pośrednictwem Citi Handlowy realizuje największe w kraju ogólnopolskie i lokalne programy będące wyrazem społecznej odpowiedzialności Banku. Fundacja wspiera działania na rzecz dobra publicznego w zakresie edukacji i rozwoju lokalnego.	www.citibank.pl/poland/kronenberg/polish/index.htm
5.	Korzystanie z konkursów ofert na powierzenie lub wsparcie zadań publicznych: Województwa	Zlecanie zadań publicznych i przekazywanie dotacji przez organy administracji publicznej na rzecz organizacji pozarządowych przewidują Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, Ustawa o pomocy społecznej, Ustawa o	www.swietokrzyskie.pro/category/konkursy www.spstarachowice.bip.doc.pl

	<p>Świętokrzyskiego czy też Starostwa Powiatowego w Starachowicach</p>	<p>przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu niepełnosprawnych, Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii. Jednak tryb zlecenia zadań publicznych jest zawsze ten sam – określony Ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Środki publiczne mogą również trafiać do organizacji w formie zamówień publicznych.</p>	
--	--	--	--

Źródło: opracowanie własne

5. Dobre praktyki w zakresie funkcjonowania centrów aktywności

W rozdziale przywołane zostaną dobre praktyki związane z rewitalizacją obszarów zdegradowanych w wymiarze zarówno krajowym, jak również międzynarodowym.

Pierwsza z dobrych praktyk została wykorzystana jako modelowa w procesie wypracowywania koncepcji dla Centrum Aktywności „Społeczne Wzgórze” i dotyczy rewitalizacji realizowanej przez Stowarzyszenie Pomocy Wzajemnej BYĆ RAZEM z Cieszyna oraz Fundacja Rozwoju Przedsiębiorczości Społecznej „Być Razem”. Warto zwrócić uwagę, że zaproszeni interesariusze rewitalizacji ze Starachowic brali udział w wizycie studyjnej, której program obejmował m.in. przywoływaną placówkę (szczegóły wizyty znajdują się w „Centrum Aktywności Społeczne Wzgórze. Raport wizyta studyjna”).

Adaptacja hal produkcyjnych na cele mieszkaniowe i społeczne¹

Stowarzyszenie „Być razem” od 1996 roku tworzy miejsca do mieszkania dla różnych grup społecznych – alkoholików, bezrobotnych, bezradnych społecznie, nie umiejących wychowywać dzieci, wykluczonych społecznie, samotnych matek. Zaczęto – przy wsparciu holenderskich fundacji i władz lokalnych – od pomocy prawnej, psychologicznej, doradztwa zawodowego oraz aktywizacji młodych ludzi w ramach różnych pracowni zajęciowych (plastycznej, fotograficznej, ceramicznej, dziennikarskiej, filmowej i innych). W 1999 roku w ramach programu Rządu RP i ONZ „Przeciw Przemocy – Wyrównać Szanse” Stowarzyszenie „Być razem” uruchomiło kolejne miejsce – hostel dla kobiet i dzieci, ofiar przemocy i innych przestępstw. Hostel działa jako miejsce interwencyjne. Dla bezdomnych zebranych na dworcu kolejowym stworzono dom, gdzie mogą mieszkać i pracować, opracowano projekt wspólnie z Fundacją „Barka” z Poznania. Jesienią 2001 roku miasto przekazało stowarzyszeniu hale produkcyjne po zlikwidowanych ZPC „Olza”. Z czasem powstał tu punkt, gdzie wydawano żywność, stare meble i ubrania z darów. Wspólnie z MOPS obiekt został wyremontowany za unijne pieniądze. We wrześniu 2001 roku rozpoczął się remont, przy którym pracowało kilka osób pozbieranych z dworca i poradni uzależnień. W grudniu tego samego roku uruchomiono pierwszą część – powstały trzy duże pokoje wieloosobowe. Kolejne miejsca zorganizowane przez Stowarzyszenie to Dom Matki i Dziecka uruchomiony w czerwcu 2006 roku, Młodzieżowy Klub „Graciarnia” uruchomiony w październiku 2006 roku oraz Centrum Wolontariatu. Ze stowarzyszeniem „Być razem” stale współpracuje około 100 wolontariuszy – głównie studentów pracy socjalnej. W latach 2005-2006 stowarzyszenie realizowało program pomocy ofiarom przemocy seksualnej w ramach inicjatywy

¹ *Przykłady rewitalizacji miast*, A. Muzioł-Węclawowicz (red.), Kraków, Instytut Rozwoju Miast, 2010, s.315-317

wspólnotowej UE „Daphne II”. W październiku 2002 roku stowarzyszenie stało się partnerem w opracowaniu Gminnego Programu w zakresie Polityki Mieszkaniowej i Taniego, Dostępnego Budownictwa Socjalnego dla Miasta Cieszyna oraz uchwalonego w grudniu 2002 roku przez Radę Miasta Cieszyna Gminnego Programu Wychodzenia z Bezdomności i Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu dla Miasta Cieszyna. W tym samym czasie Stowarzyszenie wystartowało w pierwszych przetargach i konkursach na prace remontowe. Pod koniec 2003 roku w ramach Centrum Edukacji Socjalnej, uruchomiono pracownie i warsztaty:

1. pracownię rękodzieła artystycznego, renowacji mebli,
2. pracownię komputerową,
3. stolarnię,
4. szwalnię,
5. ślusarnię, warsztat instalatorsko-elektryczny (naprawy sprzętów RTV i AGD),
6. warsztat świadczący usługi remontowo-budowlane,
7. dział zaopatrzenia i bank darowizn,
8. sklep, gdzie sprzedawane są wyroby wykonane w warsztatach.

Stowarzyszeniu udało się uzyskać dużą pomoc rzeczową (meble, materiały budowlane, lodówki etc.) od lokalnej ludności. Z jego pomocy korzysta łącznie około 3000 osób rocznie (schronienie, pomoc żywnościowa, socjalna, psychologiczna, prawna, zatrudnienie w ramach robót publicznych, edukacja). Stowarzyszenie podpisało umowę o współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie finansowania etatów w ramach robót publicznych, współpracuje z lokalnymi przedsiębiorcami; część uczestników warsztatów dzięki temu zyskuje pracę na zewnątrz. Stowarzyszenie rozwinęło produkcję eksportową. W 2005 roku opracowano koncepcję zagospodarowania obiektów po byłym „Polifarbie” na potrzeby przedsiębiorstwa socjalno-edukacyjnego „REDA”, które uzyskało dofinansowanie ze ZPORR w ramach programu: „Rewitalizacja obszarów przemysłowych województwa śląskiego”. Projekt został zrealizowany we współpracy z gminą Cieszyn.

Przykład rewitalizacji osiedla Les Gresilles w Dijon – odnowa i integracja obszaru²

Obszar zlokalizowany jest na peryferiach starego, historycznego miasta Dijon w departamencie Cote d’Or w Burgundii. Jego odległość od centrum nie przekracza 1,5 km. Dzielnica, zamieszkała przez 9 000 osób, odcięta jest jednak przez ruchliwe osie komunikacji tranzytowej i wewnętrznej.

² *Rewitalizacja we Francji zarządzanie przekształceniami obszarów kryzysowych w miastach*, K. Skalski, Kraków, Instytut Rozwoju Miast, 2009, s.224-227

Charakterystyka problemów kryzysowych:

- 29% bezrobotnych, w stosunku do 12% dla aglomeracji miejskiej,
- dochody 70% rodzin tu zamieszkałych kształtują się poniżej 60% limitu dla mieszkańców w upośledzonych sektorze czynszowym HLM,
- 11% niższy sukces szkolny młodocianych w stosunku do przeciętnej krajowej,
- problemy bezpieczeństwa publicznego.

Do najważniejszych wyzwań programu rewitalizacji osiedla Les Gresilles należy: rozwój mieszkalnictwa, stworzenie miejsc pracy (.m.in. poprzez przeniesienie ośrodka administracji z centrum miasta na to osiedle. Ma to zapewnić większą animację w godzinach pracy i zachęcić do zamieszkania na odnowionym obszarze), rozwój infrastruktury społecznej oraz informowanie i tworzenie partnerstwa dla realizacji przyjętego programu. Za główne cele rewitalizacji obszaru uznano m.in. poprawienie standardów mieszkaniowych i zróżnicowanie typów zabudowy mieszkaniowej. Program obejmuje 339 mieszkań do wyburzenia, 450-500 nowych mieszkań o różnym statusie: 230 mieszkań o kontrolowanym czynszu w formule HLM, 180 mieszkań czynszowych – o czynszu rynkowym, 90 mieszkań na sprzedaż. Równoległe do tych projektów, budynki, które nie będą wyburzone są przedmiotem modernizacji. Dodatkowo program obejmował również budowę nowych obiektów infrastruktury społecznej: budynek wielofunkcyjny dla celów kulturalnych i przykryta hala dla targowiska (funkcjonującego 2-3 razy w tygodniu). W programie rewitalizacji przewidziano około 70 projektów. Koszt wszystkich inwestycji finansowanych z różnych źródeł to 180 milionów euro. W przeliczeniu na jednego mieszkańca daje to koszt około 20 000 euro. Prace przygotowawcze trwały trzy lata. Roboty budowlane prowadzone są od roku 2004. Powołano specjalne biura operatora i szefa programu.

Rewitalizacja Sunnyside w Sunderlandzie³

Sunnyside to dobry przykład obszaru zdegradowanego, na terenie którego dzięki odpowiednio wczesnej identyfikacji narastających problemów podjęto skuteczne działania rewitalizacyjne. Sunnyside leży na wschód od ścisłego centrum Sunderlandu i jest zabudowane przez stylowe XIX-wieczne domy. Duża część z nich nie była jednak do końca zeszłego stulecia zamieszкана. Przepiękne domy wymagały wielu napraw. Obszar Sunnyside ma swój własny zarząd zajmujący się rewitalizacją,

³ *Rewitalizacja w Wielkiej Brytanii*, R. Guzik, Kraków, Instytut Rozwoju Miast, 2009, s.194-197

funkcjonujący w ramach Sunnyside Partnership. Osoby w nim pracujące są zatrudniane przez Sunderland Arc, choć organizacja partnerska jest przez mieszkańców postrzegana jako niezależna jednostka. Sunnyside Partnership powstało w 2003 roku, aby prowadzić rewitalizację tego historycznego obszaru i kontrolować jej przebieg. Organizacja ma charakter non-profit. Zadaniem Sunnyside Partnership jest przyciągnięcie 130 mln GBP inwestycji prywatnych i publicznych w ciągu 13 lat w celu transformacji gospodarczej, społecznej, kulturowej i fizycznej obszaru. Partnerstwo ma na celu stworzenie możliwie szerokiego zakresu funkcji w Sunnyside: od mieszkaniowej i rozrywkowej po usługową i kulturową. Celem projektów jest również przywrócenie obszaru jego mieszkańcom poprzez zamianę obiektów usługowych (m.in. starego gmachu poczty) na budynki mieszkalne z apartamentami. Program ma również na celu przekształcenie nieużywanych górnych pięter sklepów na mieszkania. W Sunnyside funkcjonowała nieźle utrzymana przestrzeń parkowa, ale mieszkańcy z niej nie korzystali. Ponad 3 miliony GBP wydano na stworzenie istniejących terenów zielonych dla potrzeb rekreacji. W marcu 2007 roku otwarto w Sunnyside nowy park o charakterze ogrodu. Ma on zapewnić odpoczynek osobom pracującym i mieszkającym w centrum miasta. Ogrody uzyskały główną nagrodę Królewskiego Instytutu Statutowych Geodetów w wysokości 2 mln GBP. Zwiększeniu spójności obszaru posłużą odbywające się właśnie remonty sąsiednich ulic i otwartych przestrzeni. Sunnyside jest to niewątpliwie jeden z obszarów, na którym rewitalizacja odniosła sukces. Zdział tu bowiem mechanizm masy krytycznej: wyremontowano taką liczbę domów, że ludzie zaczęli zdawać sobie sprawę, że obszar się zmienia i uruchomiono w ten sposób samonapędzający się rozwój poprzez rewitalizację. Specyfiką Sunnyside jest brak wielkoobszarowych problemów. To raczej pojedyncze domy potrzebowały renowacji. Stąd relatywnie niskim nakładem finansowym można było odnowić duży obszar. Przykład Sunnyside pokazał sens istnienia agencji rewitalizacji miasta jako jednostki kontrolującej przebieg rewitalizacji.

Załącznik 1. Proponowany regulamin funkcjonowania placówki